ANTAGANDEHANDLING

Detaljplan för

BÄCKASKOG

SALTVIK S:6, 19:1, 19:2, 23:1, 66:1, 100:1, 106:1, 106:2 och del av 118:1

VANSBRO KOMMUN

DALARNAS LÄN

innehåll:
planbeskrivning
granskningsutlåtande

övriga handlingar:
plankarta med bestämmelser

KLARA arkitekter

UPPRÄTTAD	2019-05-21
GODKÄND	2019-06-11
ANTAGEN	2019-06-24
LAGA KRAFT	2020-01-02

VAD ÄR EN DETALJPLAN OCH HUR TAS DEN FRAM?

En detaljplan reglerar hur mark och vatten får användas inom ett visst område. Den kan även reglera var byggnader får placeras och hur dessa ska utformas. Olika detaljplaner har olika syften och reglerar därför olika saker. Kravet att upprätta en detaljplan uppstår alltid när det behöver göras större förändringar i befintlig bebyggelsestruktur och när tidigare oexploaterade mark- och vattenområden ska tas i anspråk för ny bebyggelse. Det är kommunen som avgör när och var en detaljplan ska upprättas.

Detaljplanen består av en plankarta med bestämmelser. För att underlätta förståelsen detaljplanen finns även denna planbeskrivning. Planbeskrivningen redovisar planens syften, rådande planeringsförutsättningar, överväganden och planerade förändringar men också de konsekvenser planens genomförande innebär för enskilda fastighetsägare och andra berörda.

Plankartan är den juridiskt bindande handlingen. Planbeskrivningen är vägledande vid tolkning av plankartan men har ingen egen rättsverkan.

Berörda kan påverka detaljplanen

Under processen med att arbeta fram en detaljplan ges berörda möjlighet att påverka utformningen av planen. Berörda är bland andra länsstyrelsen, lantmäteriet, fastighetsägare, de närmaste grannarna samt vissa andra myndigheter, enskilda och organisationer.

Första möjligheten att påverka kallas samråd. Efter samrådet bearbetas planförslaget efter inkomna synpunkter innan planen ställs ut för granskning. Under granskningen får de berörda ytterligare en chans att lämna synpunkter och därmed kunna påverka.

Efter granskningen kan endast mindre ändringar göras i planförslaget innan planen antas i kommunfullmäktige. Detaljplanen vinner laga kraft tre veckor efter antagande om ingen överklagar eller Länsstyrelsen inte överprövar planen. Överklaganderätt har de berörda som senast under granskningsskedet lämnat in skriftliga synpunkter som inte har blivit tillgodosedda i den antagna detaljplanen.

Detaljplanen ligger sedan till grund för bygglovsprövning inom planområdet.

Detaljplanen upprättas med standardförfarande enligt plan- och bygglagen (PBL) 2010:900.

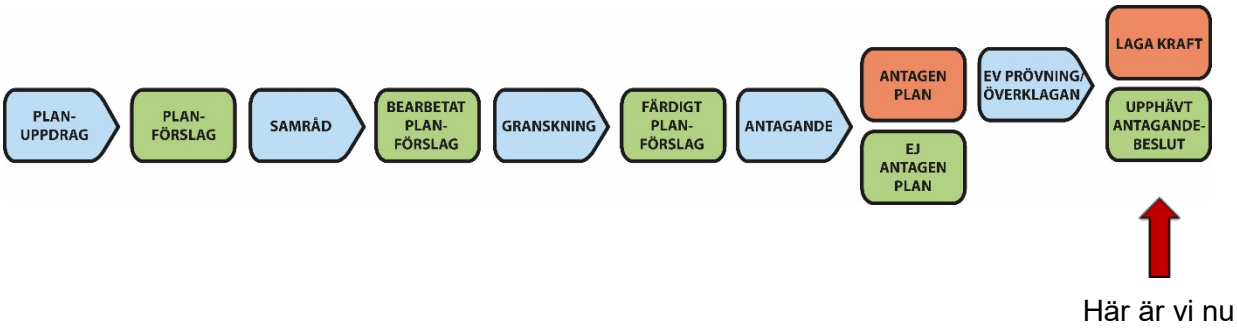

Kartan på framsidan är hämtad från Lantmäteriets topografiska webbkarta.

Detaljplan för BÄCKASKOG
(Saltvik S:6, 19:1, 19:2, 23:1, 66:1, 100:1, 106:1, 106:2 och del av 118:1)

PLANBESKRIVNING

HANDLINGAR

- **Planbeskrivning**
- Granskningsutlåtande
- Plankarta med bestämmelser (separat kartblad)

INLEDNING

Bakgrunden till planläggningen är att kommunen ser över sitt lokalbehov och har kommit fram till att det behövs fler platser i det särskilda boendet Bäckaskog. För att kunna möjliggöra detta behöver nockhöjden utökas och ytterligare mark tas i anspråk för nybyggnad. Detta medför att ett ca femtiotal befintliga parkeringsplatser behöver tas i anspråk och att nya parkeringsplatser behöver anläggas. Vidare behöver en ny gång- och cykelväg anläggas mellan de nya parkeringsplatserna och vårdbyggnaden. Dessutom finns behov av att kunna bygga en ny förskolebyggnad i anslutning till förskolan Jofsen samt anlägga en ny gång- och cykelväg längs riksväg 26.

PLANENS SYFTE OCH HUVUDDRAG

Syftet med planläggningen är att möjliggöra ny-, om- och tillbyggnad för att utöka antalet platser i det särskilda boendet Bäckaskog. Vidare syftar planen till att möjliggöra uppförandet av en ny förskolebyggnad samt anläggandet av nya parkeringsplatser och två nya gång- och cykelvägar.

Planen upprättas med standardplanförfarande enligt PBL 2010:900.

PLANDATA

Läge

Planområdet ligger inom Vansbro tätort, öster om Vanån.

Området avgränsas i öster av riksväg 26, i väster av Vanån, i söder och norr av fastighetsgränser.

Areal

Planområdets areal är ca 5,7 hektar.

Markägoförhållanden

Marken inom det berörda området ägs främst av Vansbro kommun (Saltvik 19:2, 100:1, 106:1, 118:1). Fastigheten Saltvik 23:1 ägs av Vansbroviken Kommanditbolag. Fastigheten Saltvik 106:2, är i privat ägo.

TIDIGARE STÄLLNINGSTAGANDEN

Översiktliga planer

Gällande översiktsplan, *Översiktsplan 2011*, antogs av kommunfullmäktige den 3 oktober 2011.

I översiktsplanen utgör planområdet en del av Vansbro tätort med användningen bebyggelse, utan närmare precisering. I översiktsplanen finns dock fördjupade områdesstudier, bl.a. för Vansbro tätort. Här utgör det aktuella planområdet ett område för service.

I översiktsplanen framgår för Vansbro tätort bl.a. att etablerade verksamheter ska ges möjlighet till expansion. Vidare framgår att inga nya bostäder ska byggas inom områden som riskerar att översvämmas vid ett 100-årsflöde.

Den aktuella planeringen har därmed stöd i gällande översiktsplan.

Detaljplaner, områdesbestämmelser, förordnanden m.m.

detaljplaner

Det aktuella området omfattas i dag av en byggnadsplan, *Förslag till byggnadsplan för del av Saltvik*, fastställd 1982-01-12.

Planen anger allmänt ändamål, bostadsändamål med fristående hus, parkmark och vattenområde för den berörda delen. Planens genomförandetid är utgången. Del av byggnadsplanen kommer att ersättas av denna detaljplan.

Planområdet omfattas även av en detaljplan, *Arbetsmiljöservice m.m.*, vilken vann laga kraft 1995-06-26.

Planen anger vård och kontor för den berörda delen. Genomförandetiden för planen är utgången. Delar av detaljplanen kommer att ersättas av denna detaljplan.

AVVÄGNING ENLIGT MILJÖBALKEN

Markens lämplighet

Enligt miljöbalkens 3 kap. 1 § ska mark- och vattenområden användas, för det eller de ändamål för vilka områdena är mest lämpade med hänsyn till beskaffenhet och läge samt föreliggande behov. Företräde ska ges sådan användning som medför en från allmän synpunkt god hushållning.

Det aktuella området ligger strategiskt till för den tänkta användningen och med närhet till fungerande infrastruktur.

Etableringen är av allmänt intresse och bedöms vara förenlig med intentionerna i 3 kap. 1 § miljöbalken.

Värdefulla områden

Enligt 3 kap. 2-5 §§ miljöbalken ska stora opåverkade områden, ekologiskt känsliga områden, åker och skog av nationell betydelse samt fiskevatten skyddas mot påtaglig skada.

Områden med värden som har betydelse från allmän synpunkt på grund

av deras natur- eller kulturvärden eller med hänsyn till friluftslivet ska, enligt 3 kap. 6 § miljöbalken, så långt möjligt skyddas mot åtgärder som kan medföra påtaglig skada. Behovet av grönområden i närheten av tätorter ska särskilt beaktas.

Föreslagen planering tar inte i anspråk något sådant område som avses i 3 kap. 2-5 §§. Däremot finns flera kulturvärden inom och i anslutning till planområdet som planen behöver ta hänsyn till. Planområdet är dock redan i dag detaljplanelagt samt delvis exploaterat och ianspråktaget.

Tillgången till grönområden är god inom närområdet.

Riksintressen

Enligt 3 kap. 5-9 §§ och 4 kap. miljöbalken kan områden av särskild betydelse ur ett nationellt perspektiv vara av riksintresse. Områden av riksintresse ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt försvåra, skada eller motverka dem. Staten kan ingripa mot exploateringsföretag eller andra ingrepp som kan påtagligt skada riksintressen.

Planområdet omfattas av ett område med särskilt behov av hinderfrihet, ett lågflygningsområde, som är av riksintresse för totalförsvaret enligt 3 kap. 9 § miljöbalken. Området Värmland upp till Älvdalen omfattar stora delar av Värmlands, Dalarnas och Jämtlands län.

Vidare ligger riksväg 26 som är av riksintresse för kommunikationsanläggningar enligt 3 kap. 8 § miljöbalken inom planområdet. Riksväg 26, delen mellan Halmstad och Kristinehamn, ingår i det nationella stamvägnätet som riksdagen har fastställt. Vägarna i det nationella stamvägnätet är av särskild nationell betydelse. Riksväg 26, delen mellan Kristinehamn och Mora, är av särskild betydelse för regional eller interregional trafik. Riksvägen utgör en viktig förbindelse mellan södra Halland, Jönköpingsregionen, Skaraborg, Värmland och Dalarna.

Riksväg 26 (Moravägen)

Inom planområdet medges inga höga byggnader eller anläggningar. Vidare bekräftar detaljplanen riksväg 26. Ut mot riksvägen finns en ca fem och en halv meter bred yta för en ny gång- och cykelväg samt en zon om ca 12 meter som inte får förses med byggnader. Vidare finns en zon om ca 28 meter som endast får förses med garage, förråd och liknande. Zonerna säkerställer att minsta avstånd mellan centrum-, vård och bostadsbyggelse till riksvägen är ca 45 meter. För området för skoländamål

är minsta avståndet ungefär det samma mellan riksvägen och skolbebyggelse. Ut mot riksvägen finns en ca fem och en halv meter bred yta för en ny gång- och cykelväg, en zon om ca två meter som inte får förses med byggnader samt en zon om drygt 30 meter som endast får förses med garage, förråd och liknande.

Utifrån ovanstående bedöms ett plangenomförande inte komma att påverka lågflygningsområdet eller riksvägens funktion. Möjligheterna till drift, underhåll eller en framtida utveckling av riksvägen bedöms inte heller påverkas av ett plangenomförande.

Bedömningen görs därför att den föreslagna planläggningen inte påtagligt kommer att motverka totalförsvarets intressen respektive försvåra tillkomsten till eller utnyttjandet av riksväg 26.

Miljökvalitetsnormer

Miljökvalitetsnormer är ett juridiskt bindande styrmedel som regleras med stöd av 5 kap. miljöbalken. I dag finns miljökvalitetsnormer (MKN) för utomhusluft, för olika föroreningar i fisk- och musselvatten, omgivningsbuller samt för vattenförvaltningen.

utomhusluft

I dag finns miljökvalitetsnormer för utomhusluft vad gäller kvävedioxid, kväveoxider, svaveldioxid, kolmonoxid, ozon, bensen, partiklar, bens(a)pyren, arsenik, kadmium, nickel och bly. När det gäller utomhusluft brukar det vara minst skillnad mellan normer och uppmätta halter av luftföroreningar, i miljöer likt denna, för partiklar, bensen och kvävedioxid. Dimensionerande är oftast normerna för partiklar och bensen och i andra hand för kvävedioxid.

I Vansbro finns mätningar gjorda i centrum vintern 2005/2006. Mätningarna visar att normerna för kvävedioxid och bensen klaras med bred marginal.

Av de faktorer som är lättast att påverka har trafikmängden störst betydelse. Den enskilt mest effektiva åtgärden för att reducera halten partiklar torde, enligt olika försök, vara att minska dubbdäcksanvändningen.

Planläggningen möjliggör att antalet platser i det särskilda boendet Bäckaskog kan utökas, att en ny förskolebyggnad kan byggs samt att nya parkeringsplatser och två nya gång- och cykelvägar kan anläggs. Därmed kommer trafikmängden troligtvis att öka något. Å andra sidan finns det anledning att anta att det centrala läget med närhet till service, kollektivtrafik samt gång- och cykelvägar innebär ett minskat bilberoende.

Mot bakgrund av det geografiska läget, låga bakgrundsnivåer och omständigheterna i övrigt bedöms dock förutsättningarna för att uppfylla normerna vad gäller luftkvalitet inte komma att påverkas i nämnvärd grad av ett plangenomförande.

Ett plangenomförande bedöms inte heller innebära några andra förändringar som medför ökade utsläpp till luften.

fisk- och musselvatten

Vanån ligger inom Dalälvens huvudavrinningsområde och avvattnas via Västerdalälven. Västerdalälven mynnar bl.a. ut i Dalälven. Ingen av dessa vatten ingår i Naturvårdsverkets förteckning över fisk- och musselvatten som ska skyddas.

Ett plangenomförande bedöms därför inte medföra någon ökad risk för att gällande miljökvalitetsnormer för fisk- och musselvatten kommer att överskridas.

Området är anslutet till de kommunala ledningsnäten och dagvattnet kommer att omhändertas på ett betryggande sätt innan det når recipienten.

omgivningsbuller

Miljökvalitetsnormer för omgivningsbuller, såsom de i dag är formulerade, gäller egentligen bara skyldigheten att kartlägga och upprätta åtgärdsprogram för kommuner med fler än 100 000 invånare.

Planläggning bedöms dock under alla omständigheter inte märkbart komma att försämra bullersituationen i området.

vattenförvaltning

Inom ramen för det s.k. vattendirektivet behandlas alla yt- och grundvatten. Inom vattenförvaltningen har en klassning av alla vattens kemiska och ekologiska status gjorts, miljökvalitetsnormer har antagits.

Vanån

Vanån uppnår i dag s.k. måttlig ekologisk status. Vidare uppnås inte s.k. god kemisk ytvattenstatus. Det samma gäller för Västerdalälven och Dalälven.

Området är anslutet till de kommunala ledningsnäten och dagvattnet kommer att omhändertas på ett betryggande sätt innan det når recipienten. Ett plangenomförande bedöms därför inte påverka möjligheterna att uppnå god ekologisk och kemisk status i vattnen.

Behovsbedömning

Slutsatsen är att ett plangenomförande inte bedöms vara av sådant slag att den kan antas medföra sådan betydande miljöpåverkan som avses i 4 kap. 34 § plan- och bygglagen, 6 kap. 11 § miljöbalken eller 4 § i förordningen om miljökonsekvensbeskrivningar och att den därmed inte behöver föregås av en miljöbedömning/miljökonsekvensbeskrivning (MKB).

Däremot har en riskutredning avseende risker kring transporter av farligt gods på riksväg 26 och bullerutredning avseende buller från vägtrafiken tagits fram. Undersökningarna/utredningarna utgör en del av planbeskrivningen. Vidare finns sedan tidigare en markteknisk undersökningsrapport och en geoteknisk PM för fastigheten Saltvik 23:1. Dessutom har en utredning om områdets kulturhistoriska värden tagits fram. Kunskaperna från gjorda undersökningar/utredningar har inarbetats i planförslaget.

Strandskydd

Enligt 7 kap. 13-18 §§ miljöbalken gäller strandskydd vid havet, sjöar och vattendrag. För den berörda delen av Vanån gäller det generella strandskyddet om 100 meter från strandlinjen vid normalt medelvattenstånd. Stora delar av planområdet ligger inom strandskyddat område.

Strandskyddet syftar till att långsiktigt trygga förutsättningarna för allemansrättslig tillgång till strandområden samt bevarandet av goda livsvillkor för djur- och växtlivet på land och i vatten.

I detaljplanen föreslås att strandskyddet upphävs för den berörda kvartersmarken. Strandskyddet för naturmarken föreslås dock kvarstå i full utsträckning.

Att upphäva strandskyddet genom bestämmelser i detaljplanen förutsätter att det finns särskilda skäl enligt 7 kap. 18c-d §§ i miljöbalken. Vid prövning av upphävande av strandskyddet för ett visst område får man endast beakta något eller några av de sju skäl som anges nedan:

1. redan har tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften,
2. genom en väg, järnväg, bebyggelse, verksamhet eller annan exploatering är väl avskilt från området närmast strandlinjen,
3. behövs för en anläggning som för sin funktion måste ligga vid vattnet och behovet inte kan tillgodoses utanför området,
4. behövs för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen inte kan genomföras utanför området,
5. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett angeläget allmänt intresse som inte kan tillgodoses utanför området,
6. behöver tas i anspråk för att tillgodose ett annat mycket angeläget intresse, eller
7. är utpekat som s.k. LIS-område, dvs. område för landsbygdsutveckling i strandnära läge.

Del av planområdet, längs Vanån

En förutsättning för upphävandet av strandskyddet är, förutom att särskilt skäl föreligger, att djur- och växtlivet inte påverkas på ett oacceptabelt

sätt och att allmänhetens tillgång till strandområden inte försämras. En annan förutsättning är att intresset av att ta området i anspråk på det sätt som avses med planen väger tyngre än strandskyddsintresset.

I det nu aktuella fallet anses skäl enligt punkt 1 och 4 i 7 kap. 18 c § miljöbalken föreligga.

För den tillkommande bostads-, vård- och skolbebyggelsen, den nya gång- och cykelväg samt de nya parkeringsplatserna hänvisas till punkt 1 och 4, dvs. området har redan tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften. Området behövs dessutom för att utvidga en pågående verksamhet och utvidgningen kan inte genomföras utanför området.

Området kring vård- och förskolebyggnaderna är redan i dag ianspråktaget och används bl.a. som tomt för det särskilda boendet, parkeringsplatser, in- och utfart för ambulansstationen samt förskolegård. Här finns även förråd och en verkstad med tillhörande hårdgjorda ytor. Området bedöms därför vara ianspråktaget på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften.

Befintliga parkeringsplatser

Marken runt de befintliga vård- och förskolebyggnaderna utgör dessutom en redan etablerad hemfridszon där allemansrätten inte gäller. Det samma gäller marken runt de befintliga förråden och verkstaden. Här finns heller inga dokumenterade höga biologiska värden, värdefulla naturtyper, hotade eller särskilt skyddsvärda arter eller livsmiljöer för sådana arter. Vidare behövs området tas i anspråk för en utvidgning av de pågående verksamheterna inom planområdet och en utvidgning bedöms inte kunna genomföras utanför strandskyddsområdet.

För det befintliga friliggande enbostadshuset och Förrådsvägen hänvisas till punkt 1, dvs. området har redan tagits i anspråk på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften. Området kring det friliggande enbostadshuset är redan i dag ianspråktaget och används som tomt. Området bedöms därför vara ianspråktaget på ett sätt som gör att det saknar betydelse för strandskyddets syften. Det samma gäller för Förrådsvägen.

Det befintliga enbostadshuset inom planområdet

Sammantaget bedöms ett upphävande av strandskyddet inte påverka strandskyddets syften, dvs. djur- och växtlivet påverkas inte på ett oacceptabelt sätt och allmänhetens tillgång till strandområden försämras inte. Vidare bedöms intresset av att ta området i anspråk på det sätt som avses med planen väga tyngre än strandskyddsintresset.

Den del som berörs av upphävandet har på plankartan markerats med en administrativ bestämmelse och förtydligats med en kartillustration.

FÖRUTSÄTTNINGAR / FÖRÄNDRINGAR

Natur

topografi

Planområdets marknivåer varierar mellan + 237.0 och + 245.0 meter (RH 2000). De lägsta marknivåerna finns i anslutning till Vanån, medan de högsta finns i anslutning till riksväg 26.

Inga större förändringar kommer att ske vid ett plangenomförande, bortsett från mindre justeringar av marknivåerna som kan bli aktuella i anslutning till den nya bebyggelsen för att bl.a. klara översvämningsrisken och tillgängligheten.

vegetation

Vegetationen inom planområdet inskränker sig till klippta gräsytor, planteringar samt enstaka träd i form av björkar och tallar.

Vegetationen inom planområdet kommer vid ett plangenomförande till viss del att ersättas av den nya bebyggelsen, de nya parkeringsplatserna och de nya gång- och cykelvägarna.

I planen har hänsyn tagits till de kulturhistoriska värdena som finns inom och i anslutning till planområdet, bl.a. genom att en administrativ bestämmelse har införts på planen om utökad lovplikt för tallarna i närheten av kyrkan. Detta innebär att marklov krävs för att fälla tallarna.

I planen har även en bestämmelse införts om att träd ska finnas nedanför kyrkan. Detta för att skapa en ridå av vegetation inom området.

Vidare bör ambitionen generellt vara att spara naturlig trädvegetation i den omfattning det är möjligt.

Tallskog mellan Vansbro kyrka och Vanån

geotekniska förhållanden och stabilitet

Enligt SGU:s översiktliga jordartskartor utgörs jorden inom området av sandig morän samt postglacial och glacial silt.

I samband med en *Markteknisk undersökningsrapport* och en *PM geoteknik*, daterade 2010-10-10, utförde SWECO en geoteknisk undersökning inom fastigheten Saltvik 23:1. Här konstateras att jorden utgörs av mull som underlagras av naturligt lagrad silt eller sand som vid ca en meters djup underlagras av morän. Jorden bedöms ha medelhög till hög relativ fasthet och bedöms generellt inte vara sättningsbenägna. Grundvattenytan ligger ca två meter under markytan och flödesriktningen bedömdes vara i sydvästlig riktning.

Enligt underlag från länsstyrelsen omfattas hela planområdet av erosionsbenägna jordarter. Hagfors drabbades av stora skador på bl.a. infrastruktur på grund av omfattande erosion till följd av ett skyfall år 2004. En utredning av jordartssamansättningen i området visar att erosion nästan uteslutande uppkommit där jordarten bestod av lera–finmo, grovmo, sand, grus och isälvssediment. Beroende på terrängens lutning och skyfallets intensitet samt omfattning kan konsekvenserna i områden med erosionsbenägna jordarter variera, från mindre till omfattande skador på infrastruktur, miljö, hälsa och liv. Resultat från utredningen av händelsen i Hagfors har applicerats på Dalarnas län och visar i en grov skala områden med ovan uppräknade jordarter som kan vara erosionsbenägna vid kraftiga skyfall.

I och med att jorden inom planområdet till stor utsträckning består av andra jordarter än erosionsbenägna sådana samt att endast garage, förråd och liknande får placeras på marken närmast Vanån, görs bedömningen att någon särskild hänsyn inte behöver tas till riskerna för erosion.

Kunskaperna från de översiktliga jordartskartorna och den geotekniska undersökningen bedöms tillräckliga för planskedet. Normala grundläggningsmetoder bedöms kunna tillämpas. Planområdets totalstablitet bedöms vara tillfredsställande.

Inga särskilda åtgärder bedöms behöva vidtas med hänsyn till stabiliteten inom området.

I samband med bygglovsansökningar när bebyggelsens exakta lägen och belastningar är kända kan krav komma att ställas på objektsanpassade geotekniska undersökningar.

markradon

Det har inte gjorts någon specifik markradonundersökning inom planområdet.

Om området utgörs av ett högriskområde eller normalriskområde för markradon ska bebyggelsen normalt uppföras i radonsäkert respektive radonskyddande utförande. Om planområdet utgörs av ett lågriskområde för markradon kan bebyggelsen normalt uppföras utan några radonskyddande åtgärder. Rekommenderat radonskydd för nybyggnad finns formulerat i Boverkets rapport *Åtgärder mot radon i bostäder*.

Ansvaret för att bedöma den faktiska radonrisken på varje byggplats och att vidta de skyddsåtgärder som erfordras åligger den som ska bygga. Detta kommer att bevakas i samband med bygglovsansökningar.

förorenad mark

Det finns inga historiska eller andra belägg för att det skulle ha funnits verksamheter inom området som kunnat medföra föroreningar av marken. Området har historiskt sett utgjorts av skogsmark.

Inom planområdet är dock Folktandvården verksam och tandvårdsverksamhet har funnits inom området under en längre tid. Tandvårdsverksamheter kan, på grund av tidigare kvicksilveranvändning, ge upphov till kvicksilveravlagringar i spillvattenledningsnätet. Miljökontoret bedömer dock att tandvårdsverksamheten inte har medfört några föroreningar inom området.

Enligt EBH-stödet finns det heller inga potentiellt förorenade områden inom planområdet. Däremot finns, enligt EBH-stödet, sex potentiellt förorenade områden i närheten av planområdet. Två av de potentiellt förorenade områdena finns uppströms planområdet, Vansbro impregnering och Vansbro sågverk. Dessa verksamheter kan ha påverkat sediment nedströms och därför ha påverkan på planområdet vid anläggande av bryggor och andra åtgärder i sedimentet.

Utöver detta finns fyra potentiellt förorenade områden inom en 500 meters radie från planområdet. En av dessa tillhör riskklass två, en risklass tre och övriga två är inte riskklassade. Dessa verksamheter bedöms inte ha någon påverkan på planområdet.

På fastigheterna Dalasågen 15:2 och Ilbäcken 101:2, ca 1300 meter nordväst om planområdet, finns ett potentiellt förorenat område i riskklass två. På fastigheterna fanns tidigare Vansbro impregnering. Företaget var troligen verksamt inom området från 1950-talet. I dag används området som virkesterminal av Trätåg AB. Tidigare verksamhet har bedrivits i form av impregnering med kreosot och lagring av impregnerat virke. Impregneringen har gjort att marken blivit förorenad och Kreosot har läckt via ett dräneringsrör till Vanån.

Sanering av sediment i Långviken har utförts genom muddring och övertäckning. Ett kontrollprogram har upprättats med syfte att ha övervakning av eventuell spridning av PAH:er från förorenad mark och grundvatten inom området, till Vanån. Trots att sanering utförts finns det stora mängder oljehaltigt vatten kvar i backen under timmerverksamheten. Vid en provtagning i september år 2014 uppmättes halter av PAH:er med hög molekylvikt, PAH summa H, överskrider Naturvårdsverkets generella riktvärde för känslig markanvändning (KM). Halten ligger dock inte över

mindre känslig markanvändning (MKM), vilket är den markanvändning som är aktuell för platsen. Viss osäkerhet råder kring spridning av dessa till Långviken och Vanån.

Beslut togs den 24 juli år 2002 om att efterbehandlingsåtgärder tills vidare inte behöver utföras. En efterbehandling av området är för närvarande svårt att motivera utifrån miljömässiga och samhällsekonomiska grunder.

På fastigheterna Vansbro 14:1, 14:10, 14:12 och 14:3, ca 700 meter nordväst om planområdet, finns ett potentiellt förorenat område i riskklass ett. På fastigheterna fanns tidigare Vansbro sågverk. Sågverksindustri var verksamt inom området mellan ca 1889-1985. Verksamheten omfattade bl.a. impregnering av sliprar och stolpar, sågverk samt lagring av impregnerade sliprar och stolpar. Tillverkning av trätjära och terpentin har också genomförts inom området. Den primära föroreningen är Arsenik (As) som finns påträffats i höga halter både i mark och grundvatten. Sannolikt sker en spridning med grundvattnet mot Vanån, vilket i så fall kan ha påverkat sedimentet i strandkanten inom planområdet. Vansbro kommun håller på att undersöka möjligheterna att söka bidrag för fortsatta undersökningar och eventuell sanering för delar av området. Området används i dag av Vansbrosimningen och för rekreation.

Utifrån ovanstående bedöms det finnas en risk för att sedimentet i Vanån är förorenat även inom planområdet, genom spridning från de potentiellt förorenade områdena uppströms planområdet. Detta trotts att inga prover har tagits inom planområdet. En undersökning som utreder risken för föroreningar i sedimentet bedöms dock inte vara genomförbart i detta planarbete, då frågan bör hanteras i ett större perspektiv för hela Vanån. Kommunen bedömer att den lämpligaste åtgärden är att inte röra sedimentet, då det skulle kunna innebära mer skada i Vanån och leda till spridning av eventuella föroreningar.

För att säkerställa planområdets lämplighet för de avsedda användningarna har därför vattenområdet inom planområdet fått användningen öppet vattenområde. Detta medför att vattenområdet även fortsättningsvis ska vara öppet och att sedimentet inte kommer att röras.

Om det i samband med exploatering eller andra arbeten skulle påträffas markföroreningar eller misstänkta markföroreningar ska kontakt tas med tillsynsmyndigheten för samråd om hur hantering av schaktmassor och sanering ska ske.

höga vattenstånd

Planområdet ligger i anslutning till Vanån. Delar av planområdet ligger inom riskområde för höga vattenstånd. Enligt Myndigheten för samhällsskydd och beredskaps (MSB) översvämningskartering från år 2013 ligger delar av planområdet lägre än beräknat högsta flöde. Detta gäller den västra och sydvästra delen av planområdet.

Nivåerna för ett 100-årsflöde, 200-årsflöde samt beräknat högsta flöde redovisas i nedanstående tabell.

Flöde	**Nivå (RH 2000)**
100-årsflöde	+234,8-239,1 meter
200-årsflöde	+235,0-239,3 meter
beräknat högsta flöde	+236,8-240,8 meter

Sannolikheten för att ett 100-årsflöde ska inträffa under 100 år är 63 procent, medan det är 63 procent sannolikhet att ett 200-årsflöde ska inträffa under 200 år och 9,5 procent att ett beräknat högsta flöde (10 000-årsflöde) ska inträffa under 1000 år.

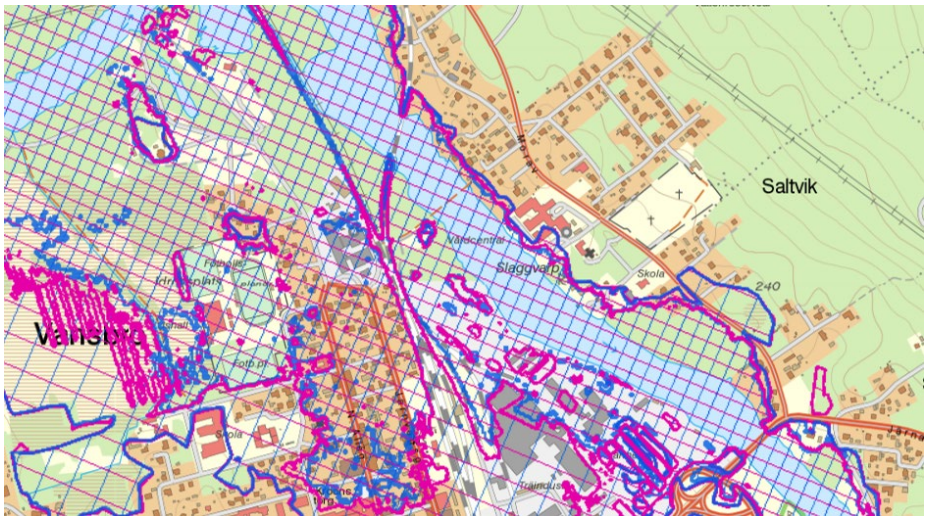

Vattenutbredning vid 100-årsflöde (blått), 200-årsflöde (rosa rasterat), beräknat högsta flöde (blått) respektive dammbrott i Dalälven (rosa).

Den västra och sydvästra delen av planområdet ligger även lägre än beräknat högsta flöde vid dammbrott i Dalälven. Dessutom utgör den västra och sydvästra delen av planområdet ett område med betydande översvämningsrisk enligt MSB:s identifiering av områden från år 2011.

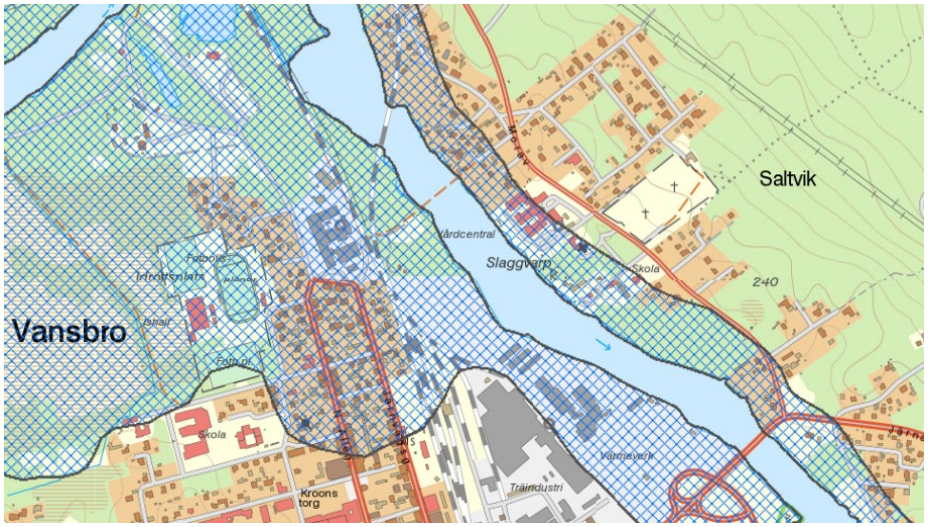

Områden med betydande översvämningsrisk enligt MSB:s identifiering av områden från år 2011.

I rapporten *Översvämningsrisker i fysisk planering, rekommendationer för markanvändning vid nybebyggelse*, framtagen av länsstyrelserna i Mellansverige, anges rekommendationer för markanvändning vid nybebyggelse. Rekommendationerna utgår från 100-årsflöde och beräknat högsta flöde.

I områden som hotas av ett 100-årsflöde bör det, enligt rekommendationerna, inte tillkomma någon bebyggelse alls, med undantag för enkla byggnader som garage och uthus.

I områden som hotas av ett beräknat högsta flöde kan, enligt rekom-

mendationerna, samhällsfunktioner av mindre vikt lokaliseras. Exempel på detta är byggnader av lägre värde, byggnader av mer robust konstruktion, vägar med förbifartsmöjligheter, enstaka villor, fritidshus samt mindre industrier med obetydlig eller liten miljöpåverkan.

Enligt rekommendationerna bör riskobjekt och samhällsfunktioner av betydande vikt endast lokaliseras i områden som inte hotas av ett beräknat högsta flöde. Detta kan vara offentliga byggnader, t.ex. sjukhus, vårdhem, skolor, infrastruktur av stor betydelse såsom riksvägar och andra vägar utan reella förbifartsmöjligheter, järnväg, VA/avfallsanläggningar, el- och teleanläggningar samt industrier med stor miljöpåverkan eller andra industriområden. Även sammanhållen bostadsbebyggelse bör placeras ovanför nivån för högsta dimensionerande flöde.

Vid avsteg från rekommendationerna bör en riskanalys genomföras och åtgärder vidtas så att konsekvenserna vid höga flöden kan begränsas.

I rapporten *Tillsynsvägledning avseende översvämningsrisker*, framtagen av Boverket, anges utgångspunkter för olika typer av bebyggelse. Boverket håller på att utarbeta allmänna råd utifrån vägledningen.

Enligt vägledningen bör ny sammanhållen bebyggelse, större riskobjekt eller bebyggelse med samhällsviktig verksamhet lokaliseras till områden som inte hotas av översvämning. Även enstaka verksamheter eller industriområden med risk för stor miljöpåverkan vid översvämning bör lokaliseras till områden som inte hotas av översvämning. Samtliga ovanstående objekt och verksamheter bör som grundregel lokaliseras över beräknad högsta nivå för sjöar och hav eller nivån för beräknat högsta flöde i vattendrag.

Vid planläggning av verksamheter av större samhällsviktig betydelse eller verksamheter där översvämning leder till särskilt stora konsekvenser, såsom räddningstjänst, större sjukhus eller vissa Seveso-anläggningar, behöver betydligt kraftigare skyfall med avsevärt längre återkomsttider kunna hanteras.

Område längs Vanån

Samhällsfunktioner och bebyggelse av mindre vikt kan tillåtas lokaliseras till områden med måttlig sannolikhet för översvämning. Det kan röra sig om enstaka villor, fritidshus, restauranger, mindre industrier med liten

eller obetydlig miljöpåverkan, vägar med förbifartsmöjligheter m.m. Den årliga sannolikheten för översvämning bör då vara mindre än en på 200.

I områden som hotas av en översvämning från sjöar, vattendrag eller hav med en årlig sannolikhet som är större än en på 200, bör det inte tillkomma någon bebyggelse utöver vissa enklare byggnader av lågt värde där få personer vistas. Exempel på detta kan vara garage och båthus.

Avseende översvämningsrisk från skyfall bör som ett minimum ny sammanhållen bebyggelse, bebyggelse med samhällsviktig verksamhet, samhällsfunktioner och bebyggelse av mindre vikt planläggas så att den årliga sannolikheten för att bebyggelse tar skada vid översvämning är mindre än en på 100. Både regnets intensitet och varaktighet påverkar den totala regnvolymen som kan leda till översvämning. Effekten av ett förändrat klimat under bebyggelsens förväntade livslängd behöver också beaktas.

En årlig sannolikhet av en på 100 innebär att det är 39 procent sannolikhet att en översvämning inträffar under en 50-årsperiod. Under en 100-årsperiod är sannolikheten 63 procent. I ett område med en årlig sannolikhet av en på 200 är sannolikheten för en översvämning under en 50-årsperiod 22 procent.

Utöver detta kan lokala förutsättningar behöva analyseras ytterligare och komplettera bedömningen av översvämningsrisken för att man ska få en mer detaljerad bild av ett specifikt planområde och vad som är lämpligt för olika typer av bebyggelse. I vissa fall kan det vara motiverat att acceptera en högre sannolikhet för översvämning, under förutsättning att konsekvenserna bedöms kunna hanteras på ett godtagbart sätt.

Stora delar av kvartersmarken inom planområdet som får förses med byggnader ligger över beräknat högsta flöde. Området närmast Vanån ligger dock inom både beräknat högsta flöde och 200-årsflöde.

För att säkerställa markens lämplighet för den planerade markanvändningen behöver marknivåerna för den tillkommande bostads-, centrum-, vård- och skolbebyggelsen höjas. Detta för att den tillkommande bebyggelsen ska uppföras på marknivåer över beräknat högsta flöde. I planen har därför nedanstående bestämmelser införts:

- byggnader ska vara utförda så att naturligt översvämmande vatten upp till en nivå på +240,8 meter (RH 2000) inte skadar byggnaden (gäller ej garage, förråd och liknande),
- tekniska installationer såsom el och VVS ska översvämningssäkras för att klara en vattennivå upp till +240,8 meter (RH 2000), och
- anslutningsvägar fram till entréer ska som lägst ligga på en nivå av +240,8 meter (RH2000).

Bestämmelserna omfattar den kvartersmark som är avsedd för bostads-, centrum-, vård- och skoländamål. Mot bakgrund av detta och omständigheterna i övrigt görs bedömningen att någon ytterligare hänsyn inte behöver tas till riskerna kring höga vattenstånd.

fornlämningar

Det finns, enligt Riksantikvarieämbetets Fornsök, en känd fornlämning inom planområdet. Vidare finns en känd fornlämning i anslutning till planområdet. Områdena har markerats på plankartan.

Järna 6:1 och Järna 6:2 utgörs av blästbrukslämningar med slagg och slaggvarp efter tidigare järnframställning, från ca 1050-1520 e.Kr. Läm-

ningarna är i dag övertorvade och därför inte synliga för gemene man. Båda lämningarna klassas som fornlämningar.

För fornlämningar finns en antikvarisk skyddszon med 50 meters radie för att skydda ytterligare fynd som tillhört anläggningen, men som nu är dolda under jord. Vid ett plangenomförande måste hänsyn tas till detta, framförallt vid anläggandet av den nya gång- och cykelvägen mellan de nya parkeringsplatserna och vårdbyggnaden. Då gång- och cykelvägen är planerad att anläggas längs Vanån nedanför befintliga förråd och verkstad, dvs. söder om fornlämningarna, bedöms ett plangenomförande inte hota fornlämningarna.

I och med att gång- och cykelvägen kommer att anläggas inom den antikvariska skyddszonen krävs dock en ansökan om tillstånd till förändring av fornlämning enligt 2 kap. 12 § kulturmiljölagen (KML) innan markarbete genomförs.

Alla fornlämningar, såväl kända som okända, är skyddade enligt kulturmiljölagen. Skulle det i samband med exploatering eller andra arbeten påträffas fornlämningar eller misstänkta fornlämningar ska kontakt tas med tillsynsmyndigheten, dvs. länsstyrelsen.

kyrkligt kulturminne

Planområdet ligger i anslutning till Vansbro kyrka som utgör ett kyrkligt kulturminne. Kulturhistoriska värden i kyrkobyggnader, kyrkotomter, kyrkliga inventarier och begravningsplatser är skyddade som kyrkliga kulturminnen enligt 4 kap. KML.

Vansbro kyrka

Enligt KML avses kyrkobyggnader som är uppförda, kyrkotomter som har tillkommit och begravningsplatser som har anlagts före utgången av år 1939. Enligt KML avses med kyrkobyggnader byggnader som före den 1 januari 2000 har invigts för Svenska kyrkans gudstjänst och den 1 januari 2000 ägdes eller förvaltades av Svenska kyrkan eller någon av dess organisatoriska delar.

För att kunna bedöma områdets kulturhistoriska värden har en utredning tagits fram av kommunen, *Kulturvärden i området Bäckaskog*, daterad 2018-01-22.

Kyrkan byggdes år 1935, två år efter att begravningsplatsen på andra sidan riksväg 26 invigdes, och ritades av arkitekten Magnus Dahlander.

Kyrkan är placerad i en mindre tallskog högre än omgivande bebyggelse, med utblickar över både älven och begravningsplatsen. Ursprungligen var kyrkan ljust gråmålad och 20-talsklassicistisk till sin karaktär, med valmat spåntak. Vid början av 1980-talet byggdes ett nytt församlingshem intill kyrkan och strax därefter totalrenoverades kyrkan och målades faluröd.

Enligt utredningen är tallskogen liksom det obrutna sambandet mellan Vanån och skogen, fri från asfalt, mycket viktiga för miljöns samlade karaktär. Dessutom är avgränsningen mellan kyrkotomten och angränsande fastigheter viktig.

I planen har hänsyn tagits till Vansbro kyrka och det kyrkliga kulturminnet genom att utformningsbestämmelser har införts på planen om fasadmaterial och färgsättning på ny bebyggelse samt utökad lovplikt för tallarna i närheten av kyrkan, dvs. att marklov krävs för att fälla tallarna. Vidare har i planen införts en bestämmelse om att hårdgjorda ytor, såsom den nya gång- och cykelväg, ska utföras grusade. En bestämmelse har också införts om att träd ska finnas nedanför kyrkan, för att avgränsa kyrkotomten mot Bäckaskog, samt att denna mark inte får förses med byggnader.

övriga kulturhistoriska värden

Inom den sydvästra delen av planområdet finns ett område med förråd och verkstad samt ett friliggande enbostadshus. Vidare finns en skolbyggnad med tillhörande uthus och jordkällare inom den sydöstra delen av planområdet.

För att kunna bedöma områdets kulturhistoriska värden har en utredning tagits fram av kommunen, *Kulturvärden i området Bäckaskog*, daterad 2018-01-22.

Tidigare ägdes området av Dalälvarnas flottningsförening som bl.a. hade båthamn med båtslip inom området. Dessa byggnader är omkring 100 år gamla. I verkstaden reparerades exempelvis båtar som användes vid flottningen. I Vanån, utanför planområdet, finns även ett antal dykdalber. Flottningen på älvarna upphörde under 1970-talet.

Verkstad och förråd

Det friliggande enbostadshuset inom planområdet uppfördes på 1920-talet av flottningsföreningen som bostad för flottningsförmän. Första förmannen som flyttade in i huset var Jofs Oskar Eriksson med familj. Enbostadshuset har under senare år byggts till, tilläggsisolerats och målats om. Från början hade det faluröd träfasad.

Byggnaden som förskolan Jofsen bedriver sin verksamhet i, den f.d. Östra skolan, uppfördes på 1890-talet. Söder om förskolebyggnaden finns en lång uthuslänga med bodar och dass samt en jordkällare.

Uthusbyggnad och jordkällare vid förskolan

Enligt utredningen är området där flottningsföreningen bedrev sin verksamhet en viktig del av tätortens och kommunens historia. Området, som utgör en del av den gamla sågverksmiljön, har ett industrihistoriskt värde. Enligt utredningen bör de största befintliga förråden inom området bevaras och fortsatt nyttjas som exempelvis förråd. Vidare bedöms den befintliga förskolebyggnaden med tillhörande uthusbyggnad och jordkällare vara viktiga att bevara. Det friliggande enbostadshuset är dock i för dåligt skick för att sparas, då det är fuktskadat och därmed troligen kommer att behöva rivas. Ny bebyggelse inom fastigheten bör utföras med hänsyn till de kulturhistoriska värdena inom området.

I planen har hänsyn tagits till de övriga kulturhistoriska värdena genom att skydds- och varsamhetsbestämmelser samt rivningsförbud har införts på planen för verkstaden, förråd samt förskolebyggnaden med tillhörande uthusbyggnad och jordkällare.

Verksamheter

inom planområdet

Inom planområdet finns i dagsläget det särskilda boendet Bäckaskog, Vansbro vårdcentral, ambulansstation, mödra- och barnvårdscentral, Folktandvården, förskolan Jofsen, kommunens förråd och verkstad samt ett friliggande enbostadshus.

Planområdet är avsett för bostads-, centrum-, vård- och skoländamål.

Med bostadsändamål menas att boendet ska vara verksamhetens huvudsyfte och dessutom ha varaktig karaktär. Dit hör även bostadskomplement av olika slag såsom tvättstugor, garage/parkering, förråd och liknande. I begreppet ingår även kategoribostäder av olika slag så-

som gruppbostäder, träningsbostäder och liknande, även om boendet kräver ständig tillsyn av personal.

Upplåtelseform och boendeform har ingen betydelse i sammanhanget.

Vid annan verksamhet i en bostadslägenhet gäller att huvudsyftet alltid ska vara boendet. Enstaka arbetsrum i en stor bostad ska kunna accepteras.

Med centrumändamål avses all sådan verksamhet som bör ligga centralt eller på annat sätt vara lätt att nå för många människor. I ändamålet centrum ingår handel, service, kontor, bio, bibliotek, teatrar, kyrka, föreningslokaler, restauranger, hotell osv.

Med vårdändamål menas områden för vårdverksamhet som avser människor och som bedrivs i särskilda lokaler. Inom fastigheterna Saltvik 106:2 och 118:1 preciseras vårdändamål i planen som öppenvård, dvs. vård där patienten får åka hem efter genomförd bedömning och behandling. Detta utesluter slutenvård, dvs. vård där patienten blir inlagd och där vårdinrättningen bl.a. omfattar rum för sömn, se vidare under rubriken *Störningar*.

Förskolan Jofsen

Med skoländamål menas områden för fritidshem, förskola, skola eller annan jämförlig verksamhet.

Verksamheterna ska så lång möjligt anpassas till ett uthålligt system som ger så liten påverkan på människor och miljö som möjligt.

utom planområdet

I anslutning till planområdet ligger Vansbro kyrka med tillhörande begravningsplats och riksväg 26. I övrigt omges planområdet i huvudsak av bostadsbebyggelse i form av friliggande villor.

Bebyggelse

inom planområdet

Inom planområdet finns i dag ett drygt tiotal byggnader. Den största byggnaden inom området innefattar det särskilda boendet, vårdcentral, ambulansstation, mödra- och barnvårdscentral samt Folktandvården. Denna byggnad är uppförd i en till tre våningar med gula och röda tegelfasader och faluröda trädetaljer samt rött tegeltak respektive svart plåttak.

Vårdbyggnaden

Intill vårdbyggnaden finns två garage i en våning med faluröda träfasader och rött tegeltak.

De befintliga garagen

Förskolan är uppförd i två våningar med faluröda träfasader och rött tegeltak. Kommunens förråd och verkstad är uppförda i en våning med faluröda träfasader och svart plåttak. Det friliggande enbostadshuset är uppfört i två våningar med vita träfasader och rött tegeltak.

Planen har getts en enkel struktur. För centrum-, vård- och bostadsbebyggelsen gäller en högsta nockhöjd på 16,0 meter. För bostads-, centrum-, vård- och skolbebyggelsen gäller en högsta nockhöjd på 12,0 meter.

För komplementbyggnader såsom garage, förråd och liknande gäller en högsta tillåten nockhöjd på 5,0 meter.

Nockhöjd är den högsta delen på byggnadens takkonstruktion, oavsett vilken typ av takkonstruktion byggnaden har. Delar som sticker upp över taket såsom skorstenar och antenner räknas inte in.

Utnyttjandegraden anges som en största tillåten byggnadsarea i procent av respektive egenskapsområde. Med byggnadsarea menas den area byggnaderna upptar på marken och avser all bebyggelse, dvs. även olika komplementbyggnader, garage, förråd och liknande. I planen anges att 20 procent av egenskapsområdena får bebyggas inom kvartersmark för bostads-, centrum-, vård- och skoländamål. För centrum-, vård- och bostadsändamål får 75 respektive 20 procent av egenskapsområdena bebyggas. 75 procent avser den del av kvartersmarken där den befintliga vårdbyggnaden finns och där utökningen av antalet platser i det särskilda boendet Bäckaskog är tilltänkt. 20 procent avser den del av kvartersmarken där endast garage, förråd och liknande får placeras.

Det friliggande enbostadshuset.

Ut mot Förrådsvägen finns en zon om sex meter där marken inte får förses med byggnader. Det ger möjlighet att parkera bilen framför garaget på egen fastighet och säkrar siktförhållandena vid in- och utfart. Visuellt ger det också en rymd i gaturummet som i stort stämmer med den karaktär området har i dag.

Ut mot riksväg 26 finns en ca fem och en halv meter bred yta för en ny gång- och cykelväg samt en zon om ca 12 meter som inte får förses med byggnader. Vidare finns en zon om ca 28 meter som endast får förses med garage, förråd och liknande. Zonerna säkerställer att minsta avstånd mellan centrum-, vård- och bostadsbebyggelse samt riksvägen är ca 45 meter. För skolbebyggelse är motsvarande avstånd ca 38 meter. Detta ger möjlighet att åstadkomma ett skyddsavstånd till riksvägen avseende vägtrafikbuller och transporter av farligt gods, se vidare under rubriken *Störningar*.

Vidare finns en zon om ca 35-50 meter mot Vanån där endast garage, förråd och liknande får placeras. Zonen säkerställer att den tillkommande centrum-, vård- och bostadsbebyggelsen inom planområdet inte placeras närmare Vanån än befintlig bebyggelse. Vidare säkerställer zonen ett skyddsavstånd till Vanån avseende översvämningsrisk, se vidare under rubriken *Höga vattenstånd*.

Generellt finns också en bestämmelse om att nya byggnader ska placeras minst 4,5 meter från fastighetsgräns.

I planen har hänsyn tagits till de kulturhistoriska värdena inom och i anslutning till planområdet. För verkstaden, förråd samt förskolebyggnaden med tillhörande uthusbyggnad och jordkällare har skydds- och varsamhetsbestämmelser samt rivningsförbud införts.

I skyddsbestämmelserna konstateras att byggnaderna är särskilt värdefulla ur kulturhistorisk synpunkt och därmed omfattas av 8 kap. 13 § PBL. Vidare anges att träfasaderna med faluröd slamfärg, taken med rött lertegel eller svart plåttak samt fönstren ska bevaras.

I varsamhetsbestämmelserna anges inledningsvis att underhåll och renovering ska ske med ursprungliga material och arbetstekniker. Detta avser i huvudsak byggnadernas exteriör. Ursprungliga material är inte i alla stycken de material som i dag finns på byggnaderna, utan de som var ursprungstypiska. Eftersom byggnadernas exteriörer till viss del har förvanskats under åren lopp bör ambitionen nu vara att, då tillfälle ges, åter närma sig ursprungsexteriören.

Vidare anges att de karaktärsdrag och värden som särskilt ska beaktas är byggnadernas volymer och proportioner, de faluröda slamfärgsmålade fasaderna och de vita snickerierna, fönstrens placering och utformning samt takens tegelröda takpannor av tegel eller slät betong respektive svarta plåttak.

Generella utformningsbestämmelser har införts på planen som anger att tillkommande bebyggelse ska utformas med faluröda slamfärgsmålade fasader och vita snickerier samt ha tegelröda takpannor av tegel eller slät betong.

utom planområdet

Bostadsbebyggelsen kring planområdet är uppförd i en till två våningar med främst faluröda, gula eller vita träfasader och rött tegeltak respektive putsade gula eller vita fasader och betongpannor eller tegeltak.

Bostadshus i närheten av planområdet

tillgänglighet

Bostäder och tillhörande tomter ska i princip utformas så att de medger tillgänglighet för personer med funktionsnedsättning. Om det är befogat med hänsyn till terrängen behöver inte kravet på tillgänglighet till byggnaden uppfyllas när det gäller en- och tvåbostadshus.

Arbetslokaler eller lokaler till vilka allmänheten har tillträde samt tillhörande tomter ska vara utformade på sådant sätt att de kan användas av personer med funktionsnedsättning.

Bestämmelserna gäller inte de arbetslokaler där det är obefogat med hänsyn till arten av den verksamhet för vilken lokalerna är avsedda.

Service

samhällelig

I Vansbro tätort finns flera förskolor. Närmaste förskola, förskolan Jofsen, ligger inom planområdet. Närmaste grundskola är Parkskolan, ca 500 meter sydväst om planområdet (fågelvägen), med verksamhet för år F-3. År 4-9 finns på Smedbergsskolan, ca en kilometer sydväst om planområdet (fågelvägen).

Västerdalarnas utbildningsförbund med gymnasieskola ligger i Vansbro Utbildningscenter i centrala Vansbro, sydväst om planområdet.

Vansbro vårdcentral, mödra- och barnvårdscentral samt Folktandvården ligger inom planområdet. Närmaste sjukhus finns i Mora.

Ett plangenomförande bedöms inte ställa krav på ytterligare samhällsservice.

kommersiell

Närmaste livsmedelsbutik och annan kommersiell service finns i Vansbro centrum.

Ett plangenomförande bedöms inte påverka förutsättningarna för den kommersiella servicen.

Kommersiell service i centrum

Friytor

rekreation

Stora delar av planområdet är redan i dag exploaterat och ianspråktaget. Längs Vanån, inom den sydvästra delen av planområdet, finns en del öppen mark med klippta gräsytor och enstaka träd. Här finns även en gångstig. Denna del av planområdet bedöms ha ett visst värde som rekreationsyta.

Den västra delen av planområdet utgör en del av Vansbrosimningen. Vanån används som simbana för Vansbrosimningen, Öppen älv och

Vansbro halvsim. Vidare används den sydvästra delen av planområdet som start för Vansbro halvsim och depåstop för Vansbro-10K. Dessutom utgör området en del av Vansbro swimrun, en sträcka för löpning.

Vansbrosimningen använder en del av planområdet

För att säkerställa att Vansbrosimningen fortsatt kan använda en del av planområdet, kan ett nyttjanderättsavtal eller liknande behöva upprättas.

I Vansbro tätort finns även bl.a. parker, idrottsplaner, sporthallar och badhus. I närheten av tätorten finns dessutom motions- och elljusspår.

Detaljplanen möjliggör att antalet platser i det särskilda boendet Bäckaskog utökas, att en ny förskolebyggnad byggs samt att nya parkeringsplatser och två nya gång- och cykelvägar anläggs. Ett plangenomförande innebär att tillgången till friytor kommer att minska något och ersättas av kvartersmark. Den friyta som tas i anspråk bedöms dock ha ringa värde ur rekreationssynpunkt. Vidare är tillgången till rekreationsområden mycket god inom närområdet.

lek

Det finns ingen lekplats inom planområdet, utöver den anlagda skolgården i anslutning till förskolan Jofsen.

Ett plangenomförande kommer inte att innebära några förändringar. Planen möjliggör dock att det går att bygga en ny förskolebyggnad och därmed utöka skolgården i anslutning till förskolan.

naturmiljö

Den västra delen av planområdet, närmast Vanån är avsedd för naturmark. Med naturmark menas områden som i mindre omfattning kan inrymma parkanläggningar av olika slag, motionsslingor etc. men förutsätter inte detta och inte heller annan skötsel än viss städning. Gång- och cykelvägar får anordnas dock inryms bil- och busstrafik endast i den utsträckning som behövs för att nå en viss anläggning inom området.

Ett plangenomförande innebär att en ca sex och en halv till 20 meter bred remsa närmast Vanån utgörs av naturområden. Detta möjliggör bl.a. att området blir tillgängligt.

Vattenområden

Planområdet omfattar en del av Vanån, det vattenområde som ingår i fastigheterna Saltvik 19:2, 23:1, 66:1, 100:1, 106:1 och del av 118:1.

Vattenområdet inom planområdet redovisas som öppet vattenområde.

Det innebär att vattnet ska vara öppet och allmänt tillgängligt enligt de regler som gäller på platsen, dvs. samma förhållanden som råder i dag.

Trafik

biltrafik

Planområdet nås via Förrådsvägen och riksväg 26, Moravägen, som ansluter till bl.a. europaväg 16.

Riksväg 26

Skyltad hastighet på Förrådsvägen och riksväg 26, förbi planområdet, är 40 km/tim. På europaväg 16 är den skyltade hastigheten 60 km/tim in till centrala Vansbro.

Kommunen är väghållare för Förrådsvägen, medan Trafikverket är väghållare för riksväg 26 och europaväg 16.

För riksväg 26 gäller utökad tillståndspliktig zon på 30 meter från vägområdet. Den tillståndspliktiga zonen är till för att säkerställa att åtgärder såsom uppförandet av byggnader och anläggningar inte inverkar på trafiksäkerheten.

Ut mot riksvägen finns en ca fem och en halv meter bred yta för en ny gång- och cykelväg samt en zon om ca 12 meter som inte får förses med byggnader. Vidare finns en zon om ca 28 meter som endast får förses med garage, förråd och liknande. Zonerna säkerställer att minsta avstånd mellan centrum-, vård- och bostadsbebyggelse samt riksvägen är ca 45 meter. För området för skoländamål är minsta avståndet ungefär det samma mellan riksvägen och skolbebyggelse. Ut mot riksvägen finns en ca fem och en halv meter bred yta för en ny gång- och cykelväg, en zon om ca två meter som inte får förses med byggnader samt en zon om drygt 30 meter som endast får förses med garage, förråd och liknande. Utifrån detta bedöms ett plangenomförande inte komma att inverka på trafiksäkerheten längs riksväg 26.

Vid ett plangenomförande kommer inga större förändringar att ske. Detaljplanen bekräftar den befintliga gatan, Förrådsvägen, samt riksväg 26, Moravägen. Förrådsvägen är avsedd för gata. Med gata menas område för trafik inom en tätort eller för trafik som har nått sitt mål vid gatan. Riksväg 26 är avsedd som väg. Med väg menas stråk som ingår i det sammanhängande huvudnätet och som främst avser långväga trafik till och från eller genom en tätort.

parkering

Parkeringsbehovet för vårdbyggnaden, förskolan, kommunens förråd och verkstad samt det friliggande enbostadshuset inom planområdet lösas i dag inom de egna fastigheterna.

Parkeringsbehovet kommer vid ett plangenomförande även fortsättningsvis att lösas på samma sätt. Vid ett plangenomförande kommer ett ca femtiotal befintliga parkeringsplatser att tas i anspråk för att möjliggöra utökandet av antalet platser i det särskilda boendet. Detta medför att nya parkeringsplatser behövs, vilka kommer att anläggas inom den södra delen av planområdet.

kollektivtrafik

Busslinjen Vansbro-Nås trafikerar området med ca fem turer på vardagar i vardera riktningen. Hållplatser för busstrafik finns längs Moravägen (riksväg 26) inom och i anslutning till planområdet.

Busshållplats längs Moravägen

Restiden till Vansbro centrum är ca fem minuter. Dalatrafik svarar för busstrafiken.

Ett plangenomförande bedöms inte komma att medföra några förändringar av busstrafiken. Befintlig busshållsplats inom planområdet kan dock behöva flyttas i samband med anläggandet av den nya gång- och cykelvägen längs riksväg 26.

gång- och cykeltrafik

Inom planområdet finns i dagsläget inga separata gång- och cykelvägar. Utanför planområdet finns däremot gång- och cykelvägar som förbinder planområdet med det övergripande gång- och cykelvägnätet som bl.a. leder in till centrala Vansbro.

Vid ett plangenomförande kommer en ny gång- och cykelväg att anläggas mellan de nya parkeringsplatserna i söder och vårdbyggnaden, på kvartersmark. Gång- och cykelvägen är planerad att anläggas längs Vanån, nedanför befintliga förråd och verkstad.

Ett plangenomförande innebär även att en ny gång- och cykelväg anläggs längs riksväg 26, på allmän platsmark.

Störningar

buller

I *Förordning (2015:216) om trafikbuller vid bostadsbyggnader*, finns bestämmelser om riktvärden för buller utomhus från spår- och vägtrafik vid bostadsbyggnader.

Enligt 3 § förordningen bör buller från spår- och vägtrafik inte överskrida:
1. 60 dBA ekvivalent ljudnivå vid en bostadsbyggnads fasad, och
2. 50 dBA ekvivalent ljudnivå samt 70 dBA maximal ljudnivå vid en uteplats om en sådan ska anordnas i anslutning till byggnaden.

För en bostad om högst 35 kvadratmeter gäller i stället för vad som anges i första stycket 1 att bullret inte bör överskrida 65 dBA ekvivalent ljudnivå vid bostadsbyggnadens fasad.

Om den ljudnivå som anges i 3 § första stycket 1 ändå överskrids bör:
1. minst hälften av bostadsrummen i en bostad vara vända mot en sida där 55 dBA ekvivalent ljudnivå inte överskrids vid fasaden, och
2. minst hälften av bostadsrummen vara vända mot en sida där 70 dBA maximal ljudnivå inte överskrids mellan kl. 22.00 och 06.00 vid fasaden.

Om den ljudnivå om 70 dBA maximal ljudnivå som anges i 3 § första stycket 2 ändå överskrids, bör nivån dock inte överskridas med mer än 10 dBA maximal ljudnivå fem gånger per timme mellan kl. 06.00 och 22.00.

Med bostadsrum avses i förordningen rum för daglig samvaro, utom kök, och rum för sömn.

Inomhusvärdena för bostäder regleras i *Boverkets byggregler* (BBR).

Riktvärden för andra lokaler än bostäder finns i Trafikverkets riktlinje *Buller och vibrationer vid planering av bebyggelse*. Här anges följande riktvärden vid nybyggnad av bostadsbebyggelse:

30 dBA ekvivalent ljudnivå inomhus,
45 dBA maximal ljudnivå inomhus nattetid,
55 dBA ekvivalent ljudnivå utomhus (vid fasad), och
70 dBA maximal ljudnivå vid uteplats i anslutning till bostad.

I Trafikverkets riktlinje anges att riktvärdena för bostäder, både inomhus och utomhus, även ska gälla för vårdlokaler och undervisningslokaler. Vidare anges att riktvärdena för bostäder inomhus, dvs. 30 dBA ekvivalent ljudnivå och 45 dBA maximal ljudnivå, även ska gälla för arbetslokaler såsom kontor och hotell.

Vidare finns i Boverkets allmänna råd 2015:1 och rapporten *Gör plats för barn och unga! En vägledning för planering, utformning och förvaltning av skolans och förskolans utemiljö* riktvärden för skolor och förskolor. Här anges att det på skolgårdar och förskolegårdar är önskvärt att ha en ljudnivå om högst 50 dBA ekvivalent ljudnivå dagtid på de delar av skol- och förskolegården som är avsedda för lek, rekreation och pedagogisk verksamhet.

I Boverkets rapport 2015:21 *Industri- och annat verksamhetsbuller vid planläggning och bygglovsprövning av bostäder* finns riktvärden för buller utomhus från industri och annan verksamhet vid bostadsfasad.

Här anges att högsta ljudnivå från industri och annan verksamhet vid en bostadsfasad inte får överskrida:

50 dBA ekvivalent ljudnivå vardagar dagtid mellan kl. 06.00 och 18.00,

45 dBA ekvivalent ljudnivå vardagar kvällstid mellan kl. 18.00 och 22.00,
45 dBA ekvivalent ljudnivå nattetid mellan kl. 22.00 och 06.00,
45 dBA ekvivalent ljudnivå lör-, sön- och helgdagar dag- och kvällstid mellan kl. 06.00 och 22.00, och
55 dBA maximal ljudnivå nattetid mellan kl. 22.00 och 06.00.

vägtrafik

Planområdet ligger inom Vansbro tätort och omges av flera vägar. Bullret från vägtrafiken bedöms kunna påverka planområdet i någon omfattning.

Direkt öster om planområdet sträcker sig riksväg 26. Inom den södra delen av planområdet sträcker sig Förrådsvägen.

Riksväg 26 trafikeras, enligt Trafikverkets nationella vägdatabas (NVDB), av ca 2265 fordon per årsmedeldygn varav ca 12 procent tung trafik. Förrådsvägen har i dag en mycket låg trafikmängd varav ringa tung trafik.

För att kunna bedöma påverkan från vägtrafiken har trafikmängden på riksväg 26 och Förrådsvägen räknats upp till år 2040. Årsdygnstrafiken på riksväg 26 bedöms år 2040 komma uppgå till 2500 fordon varav 12 procent tung trafik. På Förrådsvägen bedöms årsdygnstrafiken år 2040 komma uppgå till 100 fordon varav 2 procent tung trafik.

Riksväg 26

Skyltad hastighet är 40 km/tim på berörd del av riksvägen och på Förrådsvägen.

För att få en indikation på ljudnivån utomhus har det gjorts en *bullerberäkning* med applikationen Nordic Road Noise. Applikationen är baserad på den nordiska beräkningsmodellen för vägtrafikbuller utifrån Naturvårdsverkets rapport Vägtrafikbuller och har utvecklats på akustikavdelningen på Tyréns i Stockholm. I applikationen lägger man in trafikflöde och hastighet samt på vilket avstånd från vägen man vill få en bullerindikation.

Bullerberäkningen indikerar att riktvärdet för ekvivalent ljudnivå utomhus vid fasad för vårdlokaler klaras vid ett avstånd på 45 meter från riksväg 26. Vidare klaras riktvärdet för ekvivalent ljudnivå utomhus vid bostadsbyggnads fasad redan vid ett avstånd på 15 meter från riksvägen.

Riktvärdet för ekvivalent ljudnivå utomhus vid en uteplats i anslutning till bostadsbyggnad samt på skolgårdar och förskolegårdar klaras däremot först vid ett avstånd på 150 meter från riksvägen. Detta innebär att om uteplatser ska anordnas inom kvartersmarken för centrum-, vård- och bostadsändamål, måste de avskärmas från riksvägen.

Vidare innebär detta att delar av förskolegården som redan i dag används för lek, rekreation och pedagogisk verksamhet inte klarar riktvärdet för skolgårdar och förskolegårdar. För att klara riktvärdet måste därför kvartersmarken för skoländamål avskärmas från riksvägen. Utifrån erfarenheter från andra liknande detaljplaner bedöms ett bullerplank vara en lämplig åtgärd. För att klara riktvärdet bedöms ett plank till en höjd av minst 1,6 meter behövas längs riksvägen. Detta säkerställs på plankartan med en bestämmelse. För att säkerställa att planket uppförs har även en administrativ bestämmelse införts på planen om villkor för bygglov. Detta innebär att bygglov för skoländamål inte får ges förrän planket har uppförts.

Avseende riktvärdet för maximal ljudnivå utomhus vid uteplats i anslutning till bostadsbyggnad indikerar bullerberäkningen att även det klaras vid ett avstånd på 45 meter från riksvägen.

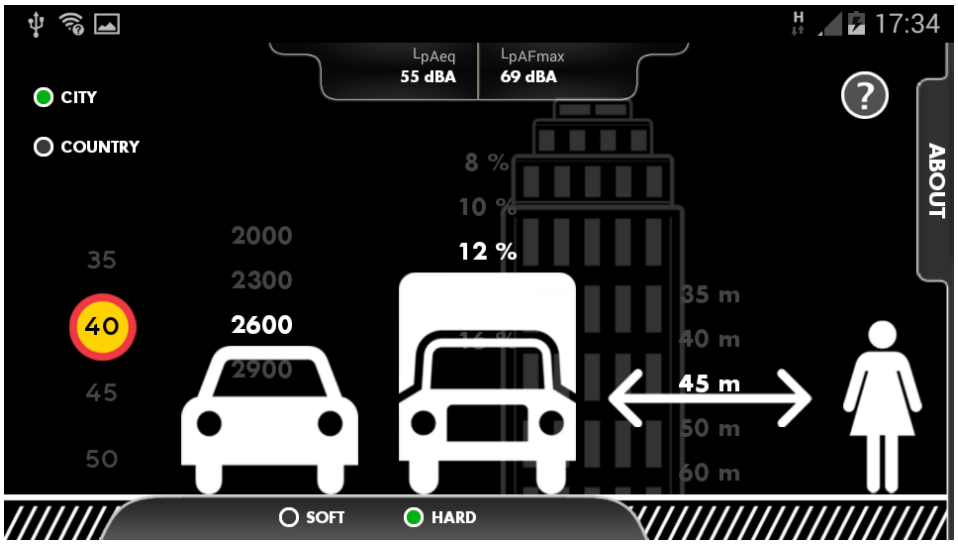

Bullerberäkning för riksväg 26

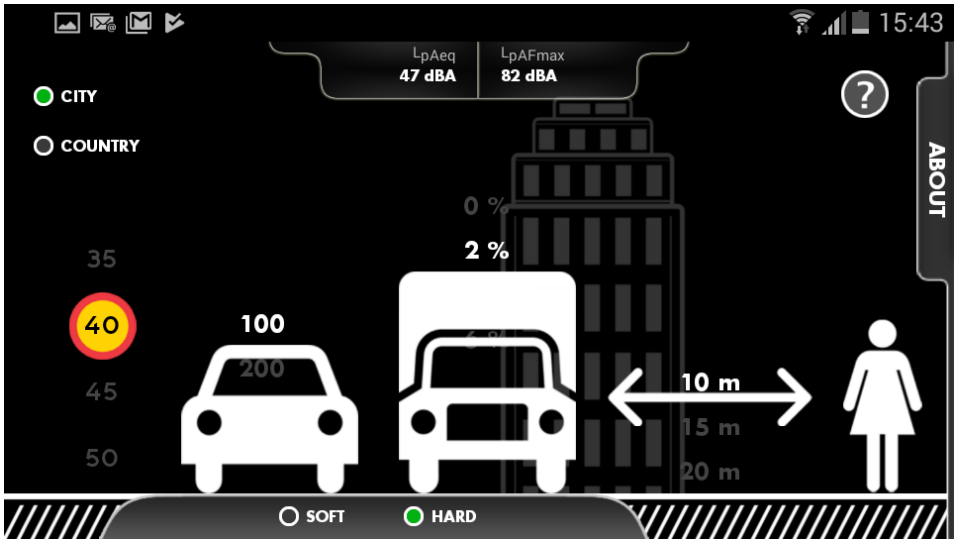

Bullerbräkning för Förrådsvägen

För Förrådsvägen indikerar bullerberäkningen att riktvärdena för ekvivalent ljudnivå utomhus vid fasad för vårdlokaler, bostadsbyggnads fasad, en uteplats i anslutning till bostadsbyggnad samt på skolgårdar och förskolegårdar klaras på ett avstånd mindre än tio meter från Förrådsvägen.

Bullerberäkningen indikerar även att riktvärdet för maximal ljudnivå utomhus vid uteplats i anslutning till bostadsbyggnad samt riktvärdet för maximal ljudnivå utomhus för vårdlokaler klaras först vid 40 meter från Förrådsvägen. Detta innebär att om en uteplats ska anordnas i anslutning till bostadsbygganden, måste den avskärmas från Förrådsvägen.

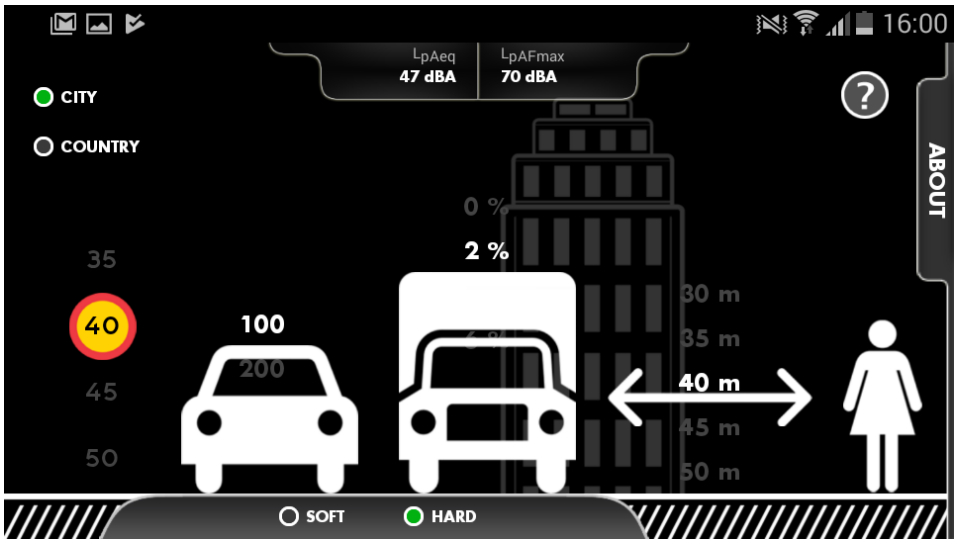

Bullerbräkning för Förrådsvägen

Vad det gäller riktvärden för vårdlokaler finns i dagsläget inga nationellt fastställda sådana, men riktvärdena i Trafikverkets riktlinje kan vara vägledande.

Naturvårdsverket har tillsammans med Boverket, Trafikverket, Transportstyrelsen och Socialstyrelsen tagit fram gemensamma definitioner och begrepp. I rapporten *Nationell samordning av omgivningsbuller* definieras bl.a. begreppet vårdlokaler. Med vårdlokaler avses alla de rum i en vårdinrättning där vistelse sker tillfälligt. Här ingår rum för sömn och vila samt rum för daglig samvaro. För vårdlokaler gäller samma rekommendationer på ljudmiljön inomhus som för permanenta boenden. Vid vårdcentraler, dagmottagningar etc., finns dock inte samma motiv att eftersträva en låg ljudnivå.

Inom fastigheterna Saltvik 106:2 och 118:1 preciseras vårdändamål i planen som öppenvård, dvs. vård där patienten får åka hem efter genomförd bedömning och behandling. Detta utesluter slutenvård, dvs. vård där patienten blir inlagd och där vårdinrättningen bl.a. omfattar rum för sömn. Mot bakgrund av detta bedöms inte riktvärdena i Trafikverkets riktlinje vara tillämpliga inom fastigheterna Saltvik 106:2 och 118:1. Bedömningen görs därför att någon särskild hänsyn inte behöver tas till risken för störande trafikbuller för vårdändamål inom dessa fastigheter.

Minsta avstånd från kvartersmark som får förses med byggnad till riksvägen är i planen ca 17,5 meter. Ut mot riksvägen finns även en zon om ca 28 meter som endast får förses med garage, förråd och liknande. Zonerna säkerställer att minsta avstånd mellan centrum-, vård- och bostadsbyggnader och riksvägen är ca 45 meter. Detta avstånd säkerställer att riktvärdena klaras inom området för centrum-, vård- och bostads-

ändamål.

externt industri-buller

Ett plangenomförande innebär att bostads-, centrum-, vård- och skolbyggelse uppförs som minst ca 160 meter öster om befintligt industriområde, på andra sidan Vanån. Inom industriområdet förekommer verksamheter som kan påverka planområdet.

Industriverksamheter i sig kan alstra ett visst buller. Det kan, förutom från transporter, förekomma ljud från själva verksamheten samt från fläktar och liknande.

De industrier som är verksamma på andra sidan Vanån och som bedöms kunna påverka det aktuella planområdet är Sveden Trä och Rindi.

Sveden Trä vidareförädlar och ytbehandlar trävaror såsom lister, inner och ytterpaneler samt trägolv. Den största delen av verksamheten sker inomhus, vilket medför att bullerstörningarna är få. Den främsta bullerkällan bedöms därför vara transporter inom industriområdet.

Rindi Pellets tillverkar och paketerar bränslepellets. Stora delar av verksamheten sker inomhus, såsom flisning, men inom området finns även ett krossaggregat. Krossaggregatet ligger öster om byggnaden och används för krossning av bräckage, vilket bedöms vara den största bullerkällan från verksamheten. Denna används dock endast ett fåtal gånger per år. Platsen för krossning har flyttats runt inom området, för att hitta den mest lämpliga platsen som medför minst störningar till omgivningen. När krossning sker har även bullerdämpande åtgärder vidtagits, för att skärma av verksamheten ytterligare.

Bullret från verksamheterna kan i dag i vissa fall förstärkas när det studsar mot vattenytan på Vanån, vilket kan påverka planområdet. Ett översvämningsskydd ska dock anläggas på västra sidan av Vanån och kommunen handlägger förnärvarande bygglovsärendet. Översvämningsskyddet kommer att utformas som en vall, vilken också kommer kunna fungera som en bullervall för verksamheterna. Detta medför att effekten mot vattenytan kommer att minska och ljudmiljön kommer att förbättras inom det aktuella planområdet. Utifrån detta bedömer Miljökontoret att riktvärdena för industri- och annat verksamhetsbuller kommer att klaras inom planområdet samt att inga andra åtgärder behöver vidtas inom planområdet.

Miljökontoret har kontinuerlig tillsyn av verksamheterna utanför planområdet och kan i den löpande tillsynen, vid behov, ställa krav på bullernivåer. I dagsläget finns dock inga fastställda bullernivåer för verksamheterna, då det inte bedöms finnas något behov.

miljöfarliga verksamheter

Söder om planområdet, ca 900-1400 meter, finns tre miljöfarliga verksamheter. Dessa är LSAB Westlings AB, kommunens avloppsreningsverk och Orkla Foods Sverige AB. Samtliga utgör s.k. B-anläggningar.

LSAB Westlings AB ingår i branschen verkstadsindustri. Företaget är en verktygsleverantör för träbearbetande industri. Kring verkstadsindustri kan störningar och risker av olika slag uppstå. Främst kan det förekomma störningar såsom buller från själva verksamheten och fordonstrafik.

I Boverkets allmänna råd 1995:5 *Bättre plats för arbete* anges 500-1000 meter som ett riktvärde för skyddsavstånd till bostäder för industrier. Företaget ligger ca 1400 meter söder om planområdet. Mot bakgrund av

detta bedöms inte några särskilda åtgärder behöva vidtas med avseende på risken för störningar.

Vansbro avloppsreningsverk är kommunens enda reningsverk och är dimensionerat för att ta hand om ca 1200 kubikmeter spillvatten per dygn. Reningsverket har i dag ca 2700 anslutna abonnenter. Anläggningen utför mekanisk, kemisk och biologisk rening. Slammet som uppkommer i verket komposteras och blir till anläggningsjord. Det renade vattnet leds ut i Västerdalälven. Kring reningsverk kan störningar och risker av olika slag uppstå. Förutom risken för utläckage kan störningar från fordonstrafik förekomma såsom buller från transporter samt buller från pumpar och fläktar. Vidare kan lukt förekomma från verksamheten.

I Boverkets allmänna råd 1995:5 *Bättre plats för arbete* anges 500 meter som ett riktvärde för skyddsavstånd till bostäder för ett avloppsreningsverk som är dimensionerat för 20000 personer. Reningsverket ligger ca 900 meter söder om planområdet. Mot bakgrund av detta bedöms inte några särskilda åtgärder behöva vidtas med avseende på risken för störningar.

Orkla Foods Sverige AB ingår i branschen livsmedelsindustri. Företaget tillverkar livsmedel såsom pizzor, pajer och kakor. Kring livsmedelsindustri kan störningar och risker av olika slag uppstå. Främst kan det förekomma störningar såsom lukt samt buller från fordonstrafik och fläktar.

I Boverkets allmänna råd 1995:5 *Bättre plats för arbete* anges 200 meter som ett riktvärde för skyddsavstånd till bostäder för anläggningar för färdiglagad mat. Företaget ligger ca 900 meter söder om planområdet. Mot bakgrund av detta bedöms inte några särskilda åtgärder behöva vidtas med avseende på risken för störningar.

Utifrån detta bedöms samtliga miljöfarliga verksamheter ligga på ett tillräckligt stort skyddsavstånd för att inte påverka planområdet.

farligt gods

Riksväg 26 utgör, enligt Trafikverkets nationella vägdatabas (NVDB), primär transportled för transporter av farligt gods.

I rapporten *Farligt gods - riskhantering i fysisk planering*, framtagen av Länsstyrelsen i Dalarnas län, föreslås en zonindelning som underlag för riskbedömning inom ett avstånd av 150 meter från transportleden. Zonerna har inga fasta gränser utan riskbilden för det aktuella området är avgörande för bedömning av lämpligt avstånd. Persontäthet och exploateringsgrad är exempel på faktorer som påverkar risknivån. En lämplig lokalisering innebär också att hänsyn tas till platsens unika förhållanden såsom topografi, meteorologi, bebyggelsens placering inom området samt dess yttre och inre utformning.

I rapporten anges riktvärden för olika typer av markanvändning som skyddsavstånd till transportleder för farligt gods, inom ett område av 150 meter från transportleden. Bland annat anges mer än 150 meter som ett riktvärde för skyddsavstånd till bostäder (bostäder i mer än två plan), vård och skolor, 0-30 meter som ett riktvärde för skyddsavstånd till parkering (ytparkering) och 30-70 meter som ett riktvärde för skyddsavstånd till parkering (övrig parkering).

Vid avståndet 70-150 meter kan de flesta typer av markanvändning förläggas utan särskilda åtgärder eller analyser. Undantaget sådan markanvändning som innefattar många eller utsatta personer.

Individrisken sjunker kraftigt fram till ca 70 meter från en väg, denna kraftiga sänkning av risknivån avtar därefter. Ökade skyddsavstånd ger endast marginell effekt på risknivån. Den riskreducerande effekten på individrisken av skyddsavstånd är ungefär den samma vid avståndet 30-70 meter som 70-150 meter från en väg.

Vid mer än 150 meters avstånd kan övriga typer av markanvändning förläggas utan särskilda åtgärder eller analyser. Vid detta avstånd har individriskkurvan ”planat ut”, dvs. reduktionen i individrisk till följd av ökat skyddsavstånd är i princip obefintlig efter detta avstånd. Nyttan med ytterligare skyddsavstånd är svår att påvisa.

För att kunna bedöma riskerna kring transporter av farligt gods på riksväg 26 har en *riskutredning* gjorts.

Vid riskvärdering och riskreducering finns fyra huvudprinciper, enligt Räddningsverkets vägledning från år 1997, som alltid ska beaktas. Dessa är rimlighetsprincipen, proportionalitetsprincipen, fördelningsprincipen och principen om undvikande av katastrofer.

Enligt rimlighetsprincipen bör en verksamhet inte innebära risker som med rimliga medel kan undvikas. Detta innebär att risker som med tekniskt eller ekonomiskt rimliga medel kan elimineras eller reduceras alltid ska åtgärdas, oavsett risknivå.

Enligt proportionalitetsprincipen bör de totala risker som en verksamhet medför inte vara oproportionerligt stora jämfört med de fördelar såsom intäkter, produkter, tjänster etc. som verksamheten medför.

Fördelningsprincipen innebär att riskerna bör vara skäligt fördelade inom samhället i relation till de fördelar som verksamheten medför. Detta innebär att enskilda personer eller grupper inte bör utsättas för oproportionerligt stora risker i förhållande till de fördelar som verksamheten innebär för dem.

Principen om att undvika katastrofer omfattar att risker hellre bör realiseras i flera mindre olyckor med begränsade konsekvenser som kan hanteras av tillgängliga beredskapsresurser än i enstaka större katastrofer.

Riskvärderingen bedömer huruvida riskerna kan anses vara tolerabla, tolerabla med restriktioner eller inte tolerabla. Som riskvärderingskriterier används två olika värderingsmått, individrisk och samhällsrisk. Individrisk är ett mått på risken för en person som befinner sig utomhus dygnet runt på en specifik plats, exempelvis på ett visst avstånd från en transportled. I definitionen av individrisk ligger också att en person som utsätts för en risk inte förväntas förflytta sig när/om denne uppmärksammar en fara. Samhällsrisken är ett mått på risken för en population och inkluderar risker för alla personer som utsätts för en risk även om den enbart sker vid enstaka tillfällen längs en sträcka på en kilometer.

Riskvärderingsprinciper avseende individrisk och samhällsrisk finns i Räddningsverkets rapport *Värdering av risk* från år 1997. Individrisknivåer på 10^{-5} per år utgör övre gräns för område där risker under vissa förutsättningar kan tolereras, medan individrisknivåer på 10^{-7} per år utgör övre gräns för område där risker kan anses som små. Området mellan dessa utgör det s.k. ALARP-området, as low as resonable practicable, där rimliga riskreducerande åtgärder ska vidtas.

Samhällsrisknivåer på F=10-4 per år för N=1 med lutningen på F/N-kurva -1 utgör övre gräns där risker under vissa förutsättningar anses som acceptabla, medan samhällsrisknivåer på F=10-6 per år för N=1 med lutningen på F/N-kurva -1 utgör övre gräns där risker anses vara acceptabla.

I dagsläget är det oklart hur många lastbilar som transporterar farligt gods på riksvägen. I Sverige beräknas dock i genomsnitt ca tre procent av den tunga trafiken transportera farligt gods. Det finns inga indikationer på att riksväg 26 skiljer sig i detta hänseende från det övriga svenska vägnätet. Detta innebär att ca åtta tunga fordon per årsmedeldygn transporterar farligt gods på riksväg 26 i höjd med planområdet.

Statistiska centralbyrån (SCB) har på uppdrag av dåvarande Räddningsverket, nuvarande MSB, kartlagt transporterade volymer farligt gods på olika svenska vägar under september månad år 2006. Enligt denna trafikeras den berörda delen av riksväg 26 av farligt gods i ADR-klasserna 1 (explosiva ämnen och föremål), 2.1 (brandfarliga gaser), 3 (brandfarliga vätskor), 4.1 (brandfarliga fasta ämnen, självreaktiva ämnen och okänsliggjorda explosiva ämnen), 5.1 (oxiderande ämnen), 6.1 (giftiga ämnen), 6.2 (smittförande ämnen), 8 (frätande ämnen) och 9 (övriga farliga ämnen och föremål).

De dominerande klasserna av farligt gods som trafikerar den berörda delen av riksvägen utgörs av brandfarliga vätskor, frätande ämnen samt övriga farliga ämnen och föremål.

För att kunna bedöma riskerna kring transporter av farligt gods har trafikmängden på riksväg 26 räknats upp till år 2040. Årsdygnstrafiken på riksvägen bedöms år 2040 komma uppgå till 2500 fordon varav 12 procent tung trafik. Detta innebär att ca nio tunga fordon kommer att transportera farligt gods på den berörda delen av riksvägen år 2040.

Utifrån erfarenheter från andra liknande detaljplaner bedöms främst följande olyckssituationer vara aktuella för det nu aktuella planområdet:

- avkörning av fordon (krockvåld),
- fordonsbrand (brandspridning till omgivning),
- olycka med farligt gods (brandspridning, kontakt med skadliga ämnen),
- tappad last, och
- sabotage.

För att en avkörning av fordon ska påverka personer i planområdet krävs att olyckan leder till att ett eller flera fordon lämnar vägbanan. I dagsläget finns inga tillgängliga uppgifter om riktvärden eller statistik över sådana olyckor.

Vad det gäller fordonsbrand utgörs, enligt statistik från Trafikverkets informationssystem för trafiksäkerhet (VITS), ca 0,41 procent av antalet fordonsolyckor per år av brand i fordon. Mängden strålning till följd av en olycka med brand i fordon beror bl.a. på vilken typ av fordon som brinner (personbil, lastbil etc.), antalet fordon som brinner och var fordonen är placerade. Effektutvecklingen varierar mycket beroende på både typ och antal brinnande fordon.

Det kritiska avståndet med hänsyn till skadlig strålningsnivå är ofta ca 4,0 meter till personbil (singelolycka), ca 4,5 meter till 2-3 personbilar respektive 8,0 meter till tungt fordon.

Antalet olyckor med farligt gods bedöms följa grundantagandena som anges i Väg- och trafikinstitutets rapportserie 387:1-63. Detta innebär att:

- Sannolikheten för trafikolyckor som resulterar i olyckor med farligt gods skiljer sig inte från sannolikheten för motsvarande trafikolyckor som inte får denna typ av konsekvens.
- Transporter med farligt gods sker främst med tunga fordon. Det är inte sannolikt att en kollision med fotgängare, cyklist eller vilt åstadkommer sådana skador att godset kan läcka ut. Därför betraktas inte dessa olyckor utan endast singelolyckor med tungt fordon, kollision mellan tungt fordon och annat tungt fordon samt kollision mellan tungt fordon och annat fordon.
- Antalet olyckor är direkt proportionerligt mot det totala trafikarbetet.

Utifrån den ringa mängden farligt gods som transporteras och kommer att transporteras på riksvägen förbi planområdet, skyltad hastighet och erfarenheter från andra detaljplaner bedöms det förväntade antalet olyckor med farligt gods som mycket lågt för det nu aktuella planområdet. Troligen handlar det om att ca 0,000054 olyckor per år inträffar som är av så allvarlig art att ett utflöde av farligt gods sker. Detta innebär att en olycka med utflöde av farligt gods kan förväntas en gång på ca 18518 år.

Vid en olycka med farligt gods, avseende brandfarliga vätskor, beror konsekvenserna främst på storleken av den pöl som bildas på marken. Ju större pöl desto större blir branden och därmed flammornas höjd, om pölen antänds. En stor brand genererar dessutom en hög strålningsvärme mot människor och byggnader i dess närområde. Avstånd och vegetation dämpar dock strålningsvärmen. Strålningsvärmen kan medföra risk för brandspridning till byggnad.

Bensin, som är ett av de vanligaste ämnena som transporteras och är extremt brandfarligt, utgöra ofta den brandfarliga vätskan. Vid en pölbrand är det främst en fördröjd antändning som är viktig att beakta. Extra viktigt är att ett utsläpp av brandfarlig vätska inte kan rinna mot det aktuella planområdet. Dimensionerande avstånd vid en pölbrand med direkt antändning är ca 30 meter. Vid en pölbrand med fördröjd antändning är motsvarande avstånd ca 50 meter.

Vad gäller en olycka med farligt gods, avseende frätande ämnen, medför en sådan olycka generellt inte någon större risk annat än om man kommer i direkt kontakt med eller får i sig ämnena, dvs. oftast orsakas inga skador mer än i utsläppets direkta närhet.

En olycka med farligt gods, avseende övriga farliga ämnen och föremål, utgör i regel ingen akut fara för människors liv och hälsa. För detta krävs längre exponering eller direkt kontakt med godset.

Utifrån erfarenheter från andra liknande detaljplaner bedöms risknivåerna för både individ- och samhällsrisk understiga nedre ALARP (as low as resonable practicable) redan några fåtal meter från riksvägen. Risknivåerna bedöms därmed kunna accepteras i kombination med att rimliga riskreducerande åtgärder införs.

För övriga olyckssituationer, tappad last och sabotage, finns inga tillgängliga uppgifter om riktvärden eller statistik över inträffade händelser. Det är därför svårt att bedöma sådana olyckssituationer.

Utifrån ovanstående och erfarenheter från andra liknande detaljplaner är det framförallt risker förknippade med en fordonsbrand och en olycka med farligt gods, avseende brandfarliga vätskor, som man bör reducera.

För att reducera riskerna vid en fordonsbrand bör minst det kritiska avståndet, med hänsyn till skadlig strålningsnivå, för tungt fordon uppfyllas. Vad det gäller en olycka med brandfarliga vätskor är det risken för pölbrand med både direkt och fördröjd antändning som bör reduceras.

Ut mot riksvägen finns en ca fem och en halv meter bred yta för en ny gång- och cykelväg samt en zon om ca 12 meter som inte får förses med byggnader. Vidare finns en zon om ca 28 meter som endast får förses med garage, förråd och liknande. Zonerna säkerställer att minsta avstånd mellan centrum-, vård- och bostadsbyggelse till riksvägen är ca 45 meter. För området för skoländamål är minsta avståndet ungefär det samma mellan riksvägen och skolbebyggelse. Ut mot riksvägen finns en ca fem och en halv meter bred yta för en ny gång- och cykelväg, en zon om ca två meter som inte får förses med byggnader samt en zon om drygt 30 meter som endast får förses med garage, förråd och liknande. Sammantaget säkerställer zonerna att det dimensionerande avståndet vid en pölbrand med direkt antändning klaras.

Vidare har en bestämmelse införts på planen om att fasader, inklusive fönster, ska utföras i obrännbart material. Bestämmelsen omfattar den kvartersmark som får förses med byggnad, inom 50 meter från riksvägen. För att begränsa risken att giftig gas i samband med en pölbrand sprids in i byggnader har en bestämmelse införts på planen om att ventilationen ska vara central och att friskluftsintag ska placeras så att dessa vetter mot Vanån, dvs. bort från riksvägen. Bestämmelserna omfattar den kvartersmark som är avsedd för centrum-, vård-, bostads- och skoländamål.

Befintligt dike längs riksvägen

I och med att marken inom planområdet närmast riksvägen är på ungefär samma marknivåer som vägen, kan ett eventuellt utsläpp av brandfarliga vätskor rinna mot det aktuella planområdet. På grund av detta har en

bestämmelse införts på planen om att ett dike med en bredd av 2,0 meter och ett djup av 0,5 meter ska anläggas inom området närmast riksvägen. Bestämmelsen omfattar den kvartersmark närmast riksväg 26 som är avsedd för centrum-, vård- och bostadsändamål. För att säkerställa att diket anläggs har även en administrativ bestämmelse införts på planen om villkor för bygglov. Detta innebär att bygglov inte får ges för centrum-, vård- och bostadsändamål förrän diket har anlagts.

Bullersituationen inom den kvartersmark som är avsedd för skoländamål kräver att ett plank uppförs längs riksvägen, för att klara riktvärdet för skolgårdar och förskolegårdar. Detta säkerställs på plankartan med en bestämmelse. Planket bedöms även kunna fungera som en riskreducerande åtgärd vid eventuell fordonsbrand eller olycka med farligt gods.

Mot bakgrund av detta och omständigheterna i övrigt görs bedömningen att någon ytterligare hänsyn inte behöver tas till riskerna kring transporter av farligt gods.

Teknisk försörjning

dricks- och spillvatten

Området är anslutet till de kommunala ledningsnäten.

Vid ett plangenomförande kommer den nya bebyggelsen att anslutas till de kommunala ledningsnäten.

En avloppspumpstations finns på fastigheten Saltvik 19:2. Mark för pumpstationen har reserverats inom planområdet.

dagvatten

Dagvattnet inom planområdet omhändertas i dag främst via det kommunala ledningsnätet samt till viss del lokalt genom markinfiltration.

Vid ett plangenomförande kommer inga större förändringar att ske. Avståndet till recipienten och få hårdgjorda ytor medför att dagvattnet även fortsättningsvis bedöms kunna omhändertas via det kommunala ledningsnätet och lokalt, dvs. genom naturlig avrinning och infiltration. För att inte belasta det kommunala ledningsnätet är det viktigt att dagvattnet kan både omhändertas lokalt och fördröjas inom planområdet.

På plankartan säkerställs detta med en bestämmelse om att minst 20 procent av fastighetsarean ska vara genomsläpplig och inte får hårdgöras. Därtill möjliggörs lokalt omhändertagande av dagvatten på den egna fastigheten genom att det för bostads-, centrum-, vård- och skoländamål gäller att högst 20 procent av egenskapsområdena får bebyggas. För centrum-, vård- och bostadsändamål får 75 respektive 20 procent av egenskapsområdena bebyggas.

För att lokalt kunna omhänderta dagvattnet kan även olika typer av lösningar för fördröjning av dagvatten komma att bli aktuella, såsom fördröjningsmagasin. Ansvaret för att vidta erforderliga dagvattenlösningar åligger fastighetsägaren. Detta kommer att bevakas i samband med bygglovshanteringen.

värme

Området är anslutet till det kommunala fjärrvärmenätet.

Solörbioenergi är nätägare.

Vid ett plangenomförande kommer inga större förändringar att ske.

el

Strömförsörjning finns inom området.

Ellevio är nätägare.

Vid ett plangenomförande kommer inga större förändringar att ske.

tele, data

Telenät finns inom området. Skanova Access är nätägare. Fiber planeras att dras fram till planområdet.

Vid ett plangenomförande kommer inga större förändringar att ske.

markreservat för underjordiska ledningar

Inom planområdet finns flera underjordiska ledningar, såsom dricks-, spill- och fjärrvärmeledningar.

I planen har en bestämmelse införts om att marken ska vara tillgänglig för allmännyttiga underjordiska ledningar. Vidare får den berörda marken där de underjordiska ledningarna finns, inom kvartersmark, inte förses med byggnader.

Inom fastigheterna Saltvik 19:1 och 23:1 finns underjordiska dricks-, spill-, fjärrvärme- och dagvattenledningar som går rakt igenom kvartersmarken. Dessa ledningar ansluter ett fåtal fastigheter till de kommunala ledningsnäten. Då ledningarna är i vägen för den planerade centrum-, vård- och bostadsbyggelsen säkerställs de inte i planen, utan är tänkta att flyttas vid ett plangenomförande. Kostnader som kan uppkomma i samband med flytten av ledningarna ska bekostas av den part som initierar undanflyttningsåtgärderna, om inte annat avtal finns. Den nya sträckningen för ledningarna måste godkännas av berörda nätägare.

De underjordiska ledningar inom kvartersmark som utgör servisledningar, ledningar som enbart förbinder en byggnad eller fastighet med det allmänna ledningsnätet, säkerställs inte heller i planen. Kostnader som kan uppkomma i samband med eventuell flytt av servisledningarna ska bekostas av den part som initierar undanflyttningsåtgärderna.

avfall

Avfallshantering sker enligt kommunens avfallsplan och renhållningsordning.

Kommunens återvinningscentral Bäckdalen finns sydväst om Vansbro tätort, ca sex kilometer från planområdet. Närmaste återvinningsstation ligger ca två kilometer från planområdet, vid Kroons torg.

Konsekvenser av planens genomförande

En exploatering enligt planen innebär att antalet platser i det särskilda boendet Bäckaskog kan utökas, att en ny förskolebyggnad kan byggas samt att nya parkeringsplatser och två nya gång- och cykelvägar kan anläggas. Ett plangenomförande innebär också att belastningen på området kommer att öka något vad gäller mängden trafik och antalet människor.

Plangenomförandet innebär även en förtätning av Vansbro tätort. Förtätningen innebär att det bl.a. tillskapas fler platser i det centralt belägna särskilda boendet, med närhet till tätortens service och kollektivtrafik, till förhållandevis låga infrastrukturella kostnader.

Vidare ges den kulturhistoriskt värdefulla bebyggelsen inom planområdet skydds- och varsamhetsbestämmelser samt rivningsförbud.

Sammantaget görs bedömningen att ett plangenomförande bidrar till utvecklingen av stadskärnan och att outnyttjad mark i ett centralt läge bebyggs.

ORGANISATORISKA FRÅGOR

Planförfarande

Detaljplanen upprättas med standardplanförfarande.

Tidsplan

planprocessen	Beslut om samråd	JN juni -18
	Samråd med berörda samt remiss till myndigheter och kommunala nämnder	juli-september -18
	Beslut om granskning	JN december -18
	Granskning	januari-februari -19
	Godkännande för antagande	KS juni -19
	Antagande	KF juni -19
	Laga kraft	juli -19

infrastruktur

Utbyggnad av infrastruktur kommer att ske när erforderliga planbeslut är fattade, medel ställs till förfogande och behov föreligger.

bebyggelse

Bebyggelse kan uppföras när erforderliga planbeslut är fattade, bygglov erhållits och när exploatören/planintressenten finner det lämpligt eller vad som särskilt avtalas i exploateringsavtal eller liknande.

fastighetsbildning

Fastighetsbildning kan ske när erforderliga planbeslut är fattade.

fornlämningar

För markarbeten inom skyddszonen för fornlämningarna krävs en ansökan om tillstånd till förändring av fornlämning enligt 2 kap 12 § KML.

Genomförandetid

Genomförandetiden är satt till 15 år från den dag planen vunnit laga kraft.

Huvudmannaskap

Inom planområdet är huvudmannaskapet för den allmänna platsmarken delat. För den del som omfattar Förrådsvägen och naturmarken kommer kommunen att vara huvudman.

För den del som omfattar riksväg 26 och den nya gång- och cykelvägen längs riksvägen kommer huvudmannaskapet att vara enskilt. För denna del av planområdet kommer Trafikverket att ansvara. Motivet till enskilt huvudmannaskap för denna del av den allmänna platsmarken är att Trafikverket redan i dag ansvarar för riksvägen och att det är tänkt att de ska ansvara för den nya gång- och cykelvägen.

Det enskilda huvudmannaskapet kommer troligen att organiseras genom att marken överförs till befintlig samfällighet, samfälligheten Skamhed S:4.

Huvudmannen ansvarar för utbyggnad samt framtida drift och underhåll av den allmänna platsmarken.

Ansvarsfördelning

Kommunen ansvarar för följande delar i genomförandeprocessen:

- försäljning av erforderlig mark,
- initiera fastighetsbildning, och
- bygglovsprövning.

Exploatören/planintressenten ansvarar för följande delar i genomförandeprocessen:

- förvärv av erforderlig mark,
- fastighetsbildning (lantmäteriet),
- bygglovsansökan och bygganmälan samt kontakter med myndigheter och andra,
- nybyggnadskarta,
- utsättning,
- iordningställande av infrastruktur, och
- uppförande av bebyggelsen och iordningsställande av tomtmark.

Trafikverket ansvarar för följande delar i genomförandeprocessen:

- förvärv av erforderlig mark,
- fastighetsbildning (lantmäteriet), och
- iordningställande av infrastruktur.

Avtal

Planavtal har tecknats mellan exploatören/planintressenten och kommunen.

Exploateringsavtal eller liknande, som reglerar de närmare omständigheterna kring exploatering, kommer att upprättas mellan kommunen och exploatören/planintressenten.

FASTIGHETSRÄTTSLIGA FRÅGOR

Ett plangenomförande förutsätter att ett antal fastighetsbildningsåtgärder kan genomföras.

Den del av fastigheterna Saltvik 19:1, 19:2, 66:1, 100:1, 106:1 och 118:1 som ska utgöra kvartersmark för centrum-, vård- och bostadsändamål bör överföras till fastigheten Saltvik 23:1.

Den del av fastigheten Saltvik 118:1 som ska utgöra kvartersmark för bostads- och centrumändamål samt öppenvård bör överföras till fastigheten Saltvik 106:2, om fastigheten ska användas för bostadsändamål.

På Saltvik 19:2 och Saltvik 23:1 finns en pumpstation. Den del av fastigheterna som ska utgöra kvartersmark för pumpstation bör överföras till en annan fastighet.

Den del av fastigheterna Saltvik 19:2, 66:1, 106:1 och 118:1 som ska utgöra naturmark längs Vanån bör överföras till en annan fastighet.

Den del av fastigheterna Saltvik 19:1, 23:1 och 100:1 som ska utgöra allmän platsmark för riksväg 26 bör överföras till samfälligheten Skamhed S:4. Dessutom bör den del av fastigheterna Saltvik 19:1, 23:1, 66:1

och 100:1 som ska utgöra allmän platsmark för den nya gång- och cykelvägen längs riksvägen överföras till samfälligheten Skamhed S:4.

Vidare bör samfälligheten Saltvik S:6 utplånas och marken överföras till en annan fastighet.

Rätten till underjordiska ledningar ska tryggas genom ledningsrätt.

Kommunen initierar och bekostar erforderliga fastighetsbildningsåtgärder. Kostnadsregleringar kommer att göras i samband med markförsäljning eller i exploateringsavtal.

Fastighetsbildning kan ske med stöd av planen.

EKONOMISKA FRÅGOR

Kommunen får direkta kostnader för fastighetsbildning. I övrigt kommer inte kommunen att ha några direkta kostnader för planens genomförande. Kommunens direkta intäkter blir i form av försäljning av mark och bygglovsavgifter.

De ekonomiska frågorna mellan kommunen och exploatören/planintressenten kommer att regleras i ett särskilt exploateringsavtal eller motsvarande.

Planavgift kommer inte att tas ut.

TEKNISKA FRÅGOR

Utbyggnaden av området kan komma att ske i etapper.

I samband med bygglovsansökningar när bebyggelsens exakta lägen och belastningar är kända kan krav komma att ställas på en objektanpassad geoteknisk undersökning samt lösningar för fördröjning av dagvatten.

Nybyggnadskarta och utsättning kommer att krävas i samband med bygglovsprövning. Detta kan beställas hos kommunen.

MEDVERKANDE TJÄNSTEMÄN

Vid upprättandet av planbeskrivningen har tf. stadsarkitekt Eva Fransson, plan- och byggchef Emma Hogander, tf. samhällsbyggnadschef Per-Erik Nilsson, miljöstrateg/miljö- och hälsoskyddsinspektör Tomas Isaksson, och lokalstrateg/ tf. fastighetschef Olle Wiking på Vansbro kommun medverkat.

ÖVRIGA MEDVERKANDE

Från KLARA arkitekter har även planeringsarkitekt Johan Stenson medverkat.

2019-05-21

Kristina Grape	Klara Ågren
planeringsarkitekt FPR/MSA	planeringsarkitekt FPR/MSA

Detaljplanen antogs av kommunfullmäktige den 24 juni 2019.
Beslutet vann laga kraft den 2 januari 2020.